

VAND, SKADER OG FOREBYGGELSE

OVERBLIK OVER JURIDISKE RAMMER FOR
KOORDINATION, HANDLEMULIGHEDER OG
FINANSIERINGSANSVAR VED
OVERSVØMMELSER

Schjødt Advokatpartnerselskab
Søren Hilbert, advokat og partner

April 2025

INDHOLD

1.	INDLEDNING OG BAGGRUND	3
2.	SAMMENFATNING	4
2.1	REGULERING	4
2.2	DILEMMAER OG UDFORDRINGER	6
2.3	VURDERING OG STYRING AF OVERSVØMMELSESRISIKO	9
3.	OVERORDNET OM REGULERING OG MYNDIGHEDER I DANMARK	9
4.	STORMFLOD OG HAVVANDSSTIGNING	10
4.1	REGULATORISK UDVIKLING	10
4.2	KYSTBESKYTTELSESLOVEN	11
4.3	FOREBYGGELSE - KYSTBESKYTTELSE	12
4.4	SKADER FRA STORMFLOD OG HAVVANDSSTIGNING	17
5.	VANDLØB	18
5.1	REGULATORISK UDVIKLING	18
5.2	VANDLØBSLOVEN	18
5.3	FOREBYGGELSE MOD OVERSVØMMELSER FRA VANDLØB	19
5.4	SKADER FRA VANDLØB	21
6.	REGNVAND	21
6.1	REGULATORISK UDVIKLING	21
6.2	REGULERING AF REGNVAND	22
6.3	FOREBYGGELSE MOD OVERSVØMMELSER FRA REGNVAND	22
6.4	KLIMATILPASNING UDFØRT AF SPILDEVANDSFORSYNINGSSKABER	24
6.5	SKADER FRA REGNVAND	25
7.	TERRÆNNÆRT GRUNDVAND	26
7.1	REGULERING OM FOREBYGGELSE	26
7.2	SKADER FRA TERRÆNNÆRT GRUNDVAND	27
8.	SAMMENLIGNINGSOVERSIGT	27
9.	KOBLEDE HÆNDELSER	30
9.1	STORMFLOD OG VANDLØB	30
9.2	STORMFLOD OG REGNVAND/TERRÆNNÆRT GRUNDVAND	31
10.	CASES FRA STORBRITANNIEN OG SVERIGE	32
10.1	NY SAMLET LOV I STORBRITANNIEN	32
10.2	TILBAGETRÆKNING I SVERIGE - CASE: AXELTOFTA, LANDSKRONA	34
11.	AFSLUTNING	39
12.	KILDELISTE	40

1. INDLEDNING OG BAGGRUND

Nærværende rapport er udarbejdet som en delopgave i CIP Fondens projekt *"Klimatilpasning til oversvømmelser – hvordan organiserer og finansierer vi det?"* og er udarbejdet med støtte fra CIP Fonden. Det overordnede formål med projektet er at finde veje til, at mere klimatilpasning i praksis gennemføres.

Formålet med nærværende rapport er at afklare, forklare og illustrere den regulatoriske tilgang, ansvarsfordeling og finansieringsmodel i Danmark for forskellige typer af oversvømmelser, hvad enten det drejer sig om nedbør, oversvømmelser fra hav og vandløb eller fra højtstående grundvand.

Det er således forskellige regler, der regulerer havvand, vandløb, regnvand og grundvand.

Rapporten skal danne grundlag for en styrket forståelse af, hvornår incitamenter, finansiering, og ansvarsfordeling følges ad, og hvornår de ikke nødvendigvis er koordinerede og trækker i samme retning, og hvad der i så fald betinger det. Forståelsen skal bruges i det videre arbejde med at foreslå nye og mere hensigtsmæssige måder at organisere og finansiere klimatilpasning, når der tages højde for vandets kredsløb og risikoen for, at forskellige hændelser forstærker hinandens konsekvenser.

Rapporten indeholder en analyse af det regulatoriske grundlag, tilblivelse og udviklingstendenser i reguleringen af oversvømmelser på tværs af vandkilder med placering af ansvar, handlemuligheder og finansieringsopgaver samt tilhørende incitamenter til at foretage klimatilpasning i forhold til oversvømmelser.

Rapporten er udarbejdet parallelt med en anden delopgave, der handler om vandets kredsløb i den fysiske verden, og hvordan forskellige former for oversvømmelser og hændelser kan forstærke hinanden i såkaldte "kombinerede hændelser", hvor vandet løber sammen. Rapporten for denne delopgave, "Oversvømmelser i Danmark – årsager, koblinger og strategier for klimatilpasning" er udarbejdet af Danmarks Meteorologiske Institut, DMI.

Der er så vidt muligt koordineret mellem disse to delopgaver, og nærværende rapport er under inddragelse af nogle af DMI's iagttagelser, herunder navnlig,

- at klimaforandringerne medfører en forøgelse af risikoen for skader for alle typer af vand og dermed også for skader forårsaget af flere typer vand på en gang (koblede hændelser),
- at den øgede forekomst af koblede hændelser vil gøre det vanskeligt at udpege årsagen til oversvømmelsen, når flere årsager bidrager,
- at havspejlstigninger og hyppigere og voldsommere stormfloder vil give den største stigning i skader, samt
- at der er behov for opmærksomhed på risikoen for en eventuel stigning i forekomster af svigt af beskyttelsesforanstaltninger, så som brud på diger m.v.

I rapporten fokuseres dels på, hvordan reglerne for de enkelte vandtyper fungerer med større og stigende skadesrisiko og dels på, hvordan reglerne fungerer indbyrdes, når skadesrisiciene i større og stigende omfang kommer fra kombinationer af vandtyper reguleret af forskellige regler, de såkaldte koblede hændelser.

Rapporten indeholder et overblik over reguleringen af de forskellige vandtyper og en redegørelse for en række reguleringsmæssige dilemmaer og udfordringer, som beskrevet oversigtsmæssigt i sammenfatningen nedenfor og nærmere i de efterfølgende afsnit.

Rapporten er opdelt i spørgsmål om *dels forebyggelse*, altså muligheder for at gennemføre klimatilpasningsprojekter, der beskytter fast ejendom, kollektiver goder m.v., og *dels skader*, altså hvilke muligheder der er for at få dækket skader, som sker, hvis der ikke etableres beskyttelse.

Endelig indeholder rapporten som perspektivering eksempler på andre landes tilgange til håndtering af oversvømmelsesrisiko ved dels at foretage en samling af al regulering af vand, og ved dels at gennemføre en fysisk tilbagetrækning fra et udsat område.

Der er således en overordnet beskrivelse af udviklingen af reguleringen i Storbritannien, hvor man oplevede store oversvømmelser i 2007, der viste at Storbritanniens forskellige vandlove, ikke var gearret til effektiv håndtering af oversvømmelser. Derfor samlede man de forskellige vandlove til én samlet lov, hvor roller m.v. var klart fordelt. Kapitlet indeholder også en beskrivelse af den svenske regulering, som ligger til grund for en konkret, relevant sag i Landskrona med tilbagetrækning fra et udsat område, som har været omtalt i den danske presse. I denne sag besluttede kommunen at afvikle et kolonihaveområde, kaldet Axeltofta, da risikoen for oversvømmelse er så stor, at det både økonomisk og juridisk ville være urealistisk at bevare og omdanne området til beboelse, som kolonihavelejerne ønskede.

Rapporten er udarbejdet som oplysende og inspirerende bidrag og som grundlag for det videre arbejde med at understøtte gennemførelse af flere og bedre klimatilpasningsprojekter. For god ordens skyld bemærkes, at rapporten ikke udgør en udtømmende gennemgang af al relevant regulering på området og i øvrigt ikke kan træde i stedet for konkret juridisk rådgivning.

2. SAMMENFATNING

2.1 Regulering

Oversigten nedenfor giver et forenklet overblik over, hvem der har ansvaret for at forebygge oversvømmelser, samt hvem der dækker følgeskaderne. En mere detaljeret oversigt findes i kapitel. 8.

Den danske regulering er adskilt i flere separate love og tilhørende bekendtgørelser m.v., hvilket som udgangspunkt er en udfordring, når der forventes mere af alle typer vand og flere koblede hændelser, hvor flere typer vand på en gang forårsager skader.

Reglerne om spildevandsselskabernes håndtering af regnvand og – forventeligt snart – grundvand indebærer en god samling af regler, så der kan foretages koordinerede indsatser over for regnvand og terrænnært grundvand. Det er dog muligt, at den økonomiske regulering bag sådanne tværgående klimatilpasningsregler er for stram, så potentialet ikke bliver indfriet.

Spildevandsselskabernes mulighed for at deltage i og forestå fælles klimatilpasningsprojekter mod betaling fra andre interessenter burde give adgang til at kombinere spildevandsselskabernes aktiviteter med klimatilpasning med kommuner og private, når det f.eks. gælder kystsikring, men der er endnu kun beskeden erfaring hermed.

Nytteprincip: Klimatilpasning skal betales af den, der beskyttes eller får en anden fordel

Vandløbslovens og Kystbeskyttelseslovens regler om oversvømmelser og stormflod fra henholdsvis vandløb og havet har mange paralleller men også væsentlige forskelle. Finansiering og bidragsfordeling blandt de ejendomme, der bliver beskyttet, er i begge love baseret på et nytteprincip, som giver rimelig mulighed for at gennemføre koordinerede parallelle projekter. Det kan dog overvejes, om reglerne ikke skal harmoneres yderligere eller samles helt, så de samme regler om processer og klager kan anvendes for projekter, der sikrer mod oversvømmelser fra begge vandtyper.

Kystbeskyttelseslovens regler om organisering i kystbeskyttelseslag er en anden tilgang til forebyggelse. Den kan give praktiske og organisatoriske udfordringer. Det er komplekst at skulle stifte et nyt lag – en forening – med pligtmæssigt medlemskab for de involverede ejendomssejere, som herefter skal forestå etablering og drift af store anlæg, der skal vedligeholdes, så de kan sikre mod store skader. Oveni dette er de kommunale budget-, låne- og momsrefusionsregler ikke koordineret, så der ikke frit kan vælges den organisering, der er praktisk bedst. Dette kan overvejes rettet op, så der er lige gode økonomiske muligheder, uanset hvordan projektet organiseres.

Generelt synes der at være brug for, at der etableres nogle velafprøvede forretningsmodeller for udførelse og drift af klimatilpasningsanlæg, så markedets leverandører kan opsamle erfaring og levere projektering, udførelse og drift på en måde, der kan aflaste ansvaret for disse processer for de kommuner og borgere, der ellers har ansvaret. I den sammenhæng har det også betydning, at der forventes stigende risiko for skader som følge af svigt i tekniske anlæg, når der dels bliver flere anlæg og dels kommer voldsommere vejr, hvilket rejser spørgsmål om erstatningsansvar.

De vilkår, der gælder for skader, der opstår, hvis der ikke foretages klimatilpasning, er præget af delvise dækninger på forsikringer og i stormflodsordningen. For stormflod, der erstattes efter Naturskadeloven ved 20-års hændelser, vil dækningen med stigningen i oversvømmelsernes hyppighed og voldsomhed alt andet lige miste en del af dens værdi sammenlignet med, hvad der erstattes i dag.

Grundejere har som udgangspunkt ansvaret

Helt overordnet ses det endvidere, at ejendomssejere i høj grad selv er ansvarlige for klimatilpasning på deres egen grund og tilsvarende selv må bære en stor del af de skader, der sker som følge af fremtidige oversvømmelser m.v. Det er overraskende for mange, der umiddelbart forventer at være beskyttet af forsikring og myndigheder.

Figur 1. Overblik over ansvarlige for hhv. skadesdækning og forebyggelse af oversvømmelser

Ansvar	Vand fra siden			Vand fra oven		Vand fra neden
	Højere havvandsstand og erosion	Stormflod	Vandløb	Skybrud	Regnvand	Terrænnært grundvand
Hvem dækker skader fra oversvømmelser?						
Grundejer	✓	(✓)	(✓)	(✓)	✓	✓
Kommuner	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Forsynings-selskaber	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Private forsikringer	✗	✗	✗	✓	(✓)	(✓)
Stormflods-ordningen	✗	✓	(✓)	✗	✗	✗
Hvem deltager i forebyggelse?						
Grundejer	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kommuner	✓	✓	✓	(✓)	(✓)	(✓)
Forsynings-selskaber	✗	✗	✗	(✓)	✓	(✓)
Private forsikringer	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Stormflods-ordningen	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Kilde: Schjødt

2.2 Dilemmaer og udfordringer

Nedenfor følger en kort beskrivelse af de væsentligste dilemmaer og udfordringer i forhold til forebyggelse af og skader fra oversvømmelser, som følger af de regulatoriske rammer og den incitamentsstruktur, de indebærer og fremmer.

2.2.1 Forebyggelse

Kystbeskyttelse er kompleks

Kommunale fællesprojekter mod erosion og oversvømmelse fra havet er teknisk og processuelt komplekse og beslutningerne herom har stor – og stigende – økonomisk betydning for de involverede ejendomsjere.

Kommuners budgetregler udfordrer kystbeskyttelsesprojekter

Tilrettelæggelse og organisering af kommunale fællesprojekter kan få væsentlig betydning for kommunens finansierings- og lånemuligheder samt for muligheden for momsrefusion for de væsentlige anlægsudgifter.

Stort ansvar – store skader

Med flere og større kystbeskyttelsesplaner og -foranstaltninger vil der også være stigende risiko for brud og svigt på planer og beredskabsløsninger. Ansvar for dem vil ofte være hos dem, der er ansvarlige for udførelse og drift. Ansvar for projektering og udførelse vil i nogle tilfælde kunne videreføres til entreprenører og rådgivere, men den løbende drift vil ofte påhvile den umiddelbart ansvarlige, eksempelvis et kystbeskyttelseslag med en bestyrelse bestående af lægfolk. Udfordringen kan være mindre, hvis projektering, udførelse og drift – samt måske tillige finansiering – kunne tilbydes fra en leverandør.

Skæv finansiering af klimatilpasning via vandafledningsafgifter

Såvel håndtering af regnvand som den nye opgave med terrænnært grundvand finansieres via spildevandsselskabernes vandledningsafgifter, der som hovedregel beregnes ud fra de enkelte ejendoms vandforbrug. Da en ejendoms vandforbrug ikke har nogen sammenhæng med ejendommens behov for bortledning af regnvand eller sænkning af grundvand, skaber denne takstberegning uligheder, som må forventes at blive større, efterhånden som regnmængder og udfordringer med terrænnært grundvand stiger.

Service-niveaubegrænsninger og effektiviseringskrav begrænser spildevandsselskabernes klimatilpasning

Spildevandsselskaber er begrænset i deres mulighed for at udnytte lovgivningens muligheder for at udføre klimatilpasningsprojekter for regnvand og – forventeligt efter de kommende regler – for terrænnært grundvand. Der stilles således betydelige krav til dokumentation for, at der tillades projekter med tværgående værdi. Tilsvarende stilles der krav til økonomisk effektivisering, så sådanne udvidede projekter vil medføre krav til løbende besparelser i de efterfølgende år, som kan virke som en barriere for sådanne projekter.

Vandløb og havvand har ensartede men parallelle regler

Mulighederne for at gennemføre klimatilpasning mod oversvømmelser m.v. fra vandløb og havet – og for at pålægge bidrag herfor – er ensartede, men med visse indholdsmæssige forskelle og parallelle procedure- og klageregler, som hindrer en effektiv samlet håndtering af disse kombinerede hændelser.

Naturbeskyttelse kan stå i vejen for klimatilpasning

Naturbeskyttelsesregler, herunder EU's Naturbeskyttelsesdirektiver kan i visse tilfælde lægge begrænsninger for klimatilpasningsprojekter, idet der forinden godkendelsen af sådanne projekter skal foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre projekter kan påvirke eksempelvis et Natura 2000-områdes bevaringsmålsætninger væsentligt eller påvirke visse arter.¹ Hvis et område er udpeget som Natura 2000, eller hvis beskyttede arter har deres levesteder der, kan klimatilpasningsprojekter risikere at blive afvist, forsinket eller justeret for at tage hensyn til naturen.² Det er muligt, at hensynet til klimatilpasning i højere grad burde kunne afvejes over for hensyn til naturbeskyttelse.

¹ Habitatbekendtgørelsens § 3, stk. 1

² Miljøministeriets Vejledning om fravigelsesprocessen ved vurdering af kystbeskyttelsesprojekters påvirkninger af Natura 2000-områder og bilag IV-arter

2.2.2 Skader

Flere skybrud – risiko for områder uden forsikringsdækning

Der vil komme flere skybrud og dermed flere forsikringsdækkede skader, som kan føre til, at der på længere sigt slet ikke kan tegnes forsikring for de mest udsatte ejendomme, som derved vil være svære at sælge og finansiere.

Mere langvarig regn uden forsikringsdækning for skader

Der vil også komme flere tilfælde af langvarig regn og kombinerede hændelser, der skaber skader af samme omfang. Hvis skaden ikke kan henføres til et skybrud, vil der imidlertid ikke være dækning på almindelige forsikringspolicer med sædvanlig dækning. Visse selskaber tilbyder dog en dækning "udvidet vand", der også dækker visse tilfælde af skader fra langvarig regn. Der vil derfor også forekomme flere regnvejrrelaterede skader, som ikke nødvendigvis er forsikringsdækket, og der kan opstå tvister om, hvorvidt skader er forårsaget af skybrud.

Dækning fra stormflodsordningen falder i takt med stigende hændelser

Permanente havvandsstigninger samt hyppigere og voldsommere stormfloder og oversvømmelser fra vandløb vil forøge oversvømmelsesskader fra hav, sø og vandløb. Når disse hændelser sker hyppigere, end forventeligt hvert 20. år, bortfalder dækningen efter stormflodsordningen. Det betyder, at oversvømmelse til et niveau, der i dag er dækket af ordningen, ikke vil være dækket om få år. Også koblede hændelser med oversvømmelse fra vandløb og havet på en gang kan forårsage sådanne ikke-dækkede skader.

Finansiering af stormflodsordningen uafhængig af risiko

Finansieringen af ordningen er baseret på en fast afgift på kr. 30 p.a. på alle brandforsikringspolicer, hvilket er en fordel for oversvømmelsesudsatte ejendomme og en ulempe for ejendomme, som ikke er udsat for oversvømmelse. Udgiften er p.t. beskeden, men hvis dækningen på ordningen skal opretholdes på trods af klimaforandringerne, og det skal ske via forhøjede afgifter på brandforsikringspolicer, bør disse afgifter formentlig differentieres efter oversvømmelsesrisikoen på de enkelte ejendomme.

Skader på grund af tekniske svigt, brud på diger m.v.

I takt med, at der foretages klimasikring med diger, sluser og beredskabsforanstaltninger, stiger risikoen også for skader som følge af svigt i disse anlæg og foranstaltninger. Det vil ofte være forbundet med erstatningsansvar for dem, der er ansvarlige for anlægget og vil som udgangspunkt kunne dækkes via ansvarsforsikring. Ansaret kan hvile på de entreprenører og tekniske rådgivere, der har projekteret og udført anlæggende, men vil ultimativt påhvile dem, der ejer og er ansvarlige for drift og vedligeholdelse af anlæggene. Der kan med tiden blive tale om betydelige risici og dermed usikkerhed for dem, der skal påtage sig ansvaret.

Højtstående grundvand er den enkeltes ansvar

Skader fra højtstående grundvand kan normalt ikke forsikres og er derfor som udgangspunkt ejendoms-ejerens egen risiko.

Koblede hændelser giver risiko for manglende dækning

Der vil oftere forekomme udækkede skader forårsaget af kombinationer af oversvømmelser fra vandløb og/eller havet og/eller ekstremregn, når ingen af de enkelte hændelser hver især giver ret til dækning på forsikringer eller efter stormflodsordningen.

2.3 Vurdering og styring af oversvømmelsesrisiko

Oversvømmelsesdirektivet har fastsat krav om, at Danmark vurderer og styrer oversvømmelsesrisikoen fra henholdsvis vandløb og søer, samt fra havet fjorde eller andre dele af søterritoriet.

Oversvømmelsesdirektivet er i Danmark delvist implementeret ved Oversvømmelsesloven, som fastsætter rammerne for vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer med henblik på at nedbringe de negative følger af oversvømmelser for menneskers sundhed, miljø, kulturarv og økonomiske aktiviteter.³ Miljøministeriet er myndighed⁴ og vurderer oversvømmelsesrisikoen for hvert vanddistrikt, og udpeger risikoområder, hvor der er en potentiel væsentlig oversvømmelsesrisiko, eller hvor en sådan må anses for sandsynlig,⁵ efter forhandling med transport- og bygningsministeren og efter høring af de berørte kommuner.⁶ Kommunerne udarbejder efterfølgende en risikostyringsplan for hvert af de udpegede områder.⁷

Oversvømmelsesdirektivet er i Danmark også implementeret ved bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet. Kystdirektoratet er myndighed⁸ og udpeger risikoområder hvor der er en potentiel væsentlig oversvømmelsesrisiko, eller hvor en væsentlig oversvømmelse må anses som sandsynlig. Udpegningen sker på baggrund af en vurdering af oversvømmelsesrisikoen,⁹ og efter høring af berørte kommuner.¹⁰ Kommunerne udarbejder efterfølgende en risikostyringsplan for hvert af de udpegede områder.¹¹

3. OVERORDNET OM REGULERING OG MYNDIGHEDER I DANMARK

I Danmark har staten det overordnede ansvar for regulering af klimatilpasning. Det betyder, at staten fastsætter love, bekendtgørelser og vejledninger. Miljø- og Ligestillingsministeriet er den ansvarlige myndighed og koordinerer klimatilpasningsindsatsen på tværs af ministerier og inden for relevante reguleringer.

Kommunerne har ansvaret for at planlægge og prioritere indsatsen for klimatilpasning. Dette omfatter blandt andet kortlægning af områder med risiko for oversvømmelse og erosion samt udstedelse af tilladelser til konkrete projekter. Desuden kan klimatilpasning integreres i kommunens spildevandsplan, som beskriver håndteringen af spildevand, regnvand og overfladevand og derved danner ramme for spildevandsselskabernes arbejde med klimatilpasning.

³ Oversvømmelseslovens § 1, stk. 1

⁴ Oversvømmelseslovens § 3, stk. 1

⁵ Oversvømmelseslovens § 3, stk. 1

⁶ Oversvømmelseslovens § 2, stk. 2

⁷ Oversvømmelseslovens § 6, stk. 1.

⁸ Vurdering- og risikostyringsbekendtgørelsens § 1, stk. 1

⁹ Vurdering- og risikostyringsbekendtgørelsens § 3, stk. 1

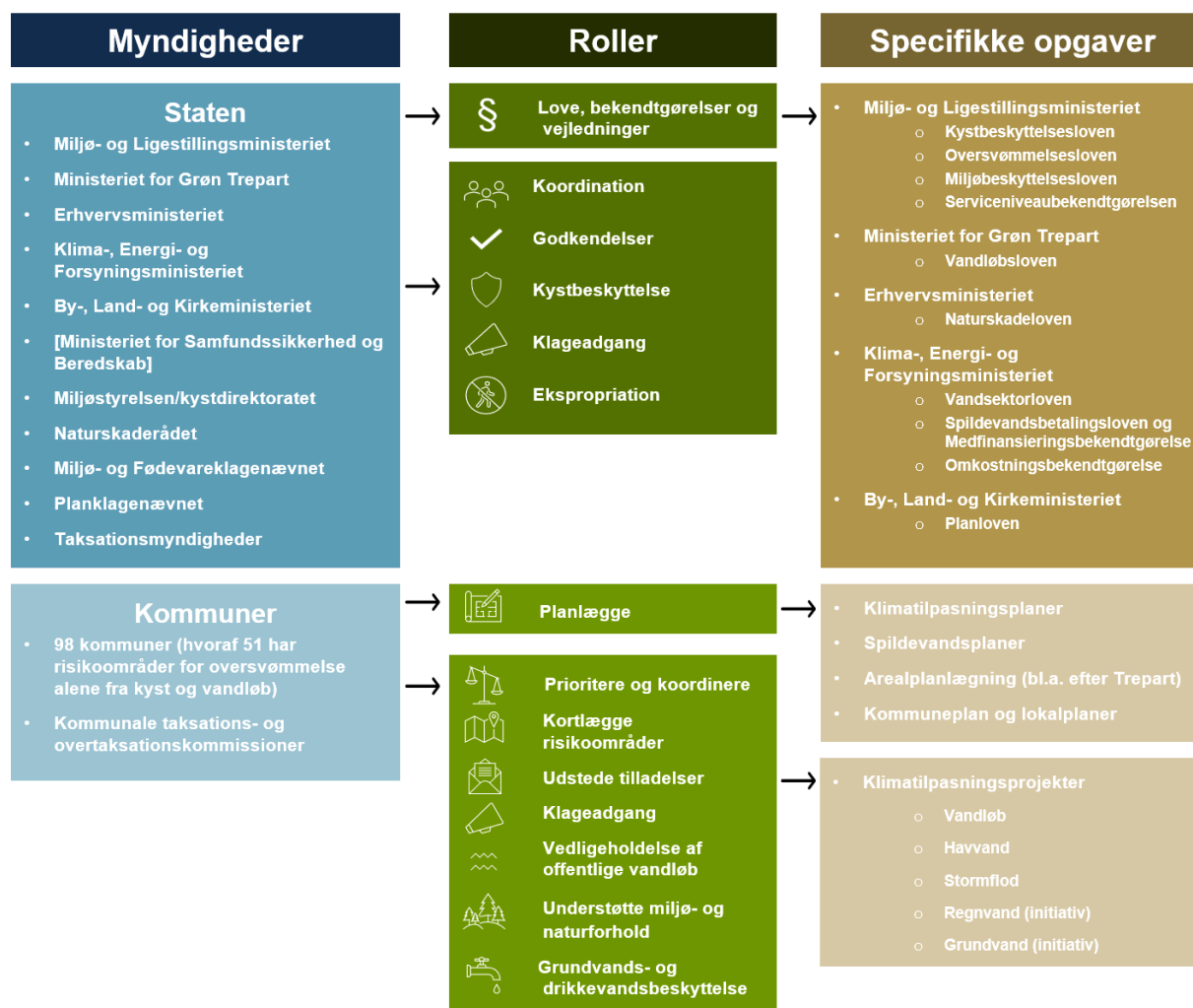
¹⁰ Vurdering- og risikostyringsbekendtgørelsens § 3, stk. 2

¹¹ Vurdering- og risikostyringsbekendtgørelsens § 6, stk. 1

Kommunerne varetager også arealplanlægning, kystbeskyttelse, vedligeholdelse af vandløb, miljø- og naturforhold samt grundvands- og drikkevandsbeskyttelse. Disse områder har stor betydning for vandkredsløbet, og kommunen sikrer, at klimatilpasningsprojekter tager højde for vand, natur og miljø.

Der er klagemuligheder blandt andet til Planklagenævnet, Miljø- og Fødevarerklagenævnet, Energiklagenævnet og taksationsmyndighederne.

Figur 2: Overblik over myndighedernes roller i forbindelse med oversvømmelse

Kilde: Schjødt

4. STORMFLOD OG HAVVANDSSTIGNING

4.1 Regulatorisk udvikling

Reguleringen af kystsikring og beskyttelse mod oversvømmelser har udviklet sig fra lokale initiativer til statsligt regulerede modeller. Efter den store stormflod i 1872 blev digeloven af 1874 vedtaget med regler for opførelse og vedligeholdelse af diger, primært med henblik på beskyttelse af lavtliggende landbrugsarealer mod stormflod og havvand. Ansvar lå hos de lokale digelag, der finansierede projekterne gennem bidrag baseret på arealfordeling. En ændring i 1972 reviderede bidragsfordelingsmodellen, så omkostningerne ikke længere kun blev beregnet efter arealstørrelse, men også tog højde for

de økonomiske værdier af de beskyttede ejendomme, hvilket skabte en bedre mulighed for at fordele bidragene mellem landbrug, industri og beboelse.

Med lov om kystsikringsanlæg af 1922 blev kystbeskyttelse for første gang anerkendt som et nationalt anliggende. Loven introducerede regler for anlæggelse af kystsikringsforanstaltninger såsom høfder og sandfodring og åbnede mulighed for statsstøtte til kystbeskyttelse i særligt udsatte områder. Senere samlede og moderniserede kystbeskyttelsesloven af 1988 reguleringen af kystbeskyttelse og sikrede en mere helhedsorienteret tilgang. Loven fastlagde, at kystbeskyttelse ikke kun var et lokalt anliggende, men også et miljømæssigt og nationalt hensyn, samt at staten, kommunerne og grundejerne kunne indgå i finansieringen af kystsikringsprojekter. Det blev siden præciseret, at en bredere kreds af ejere af fast ejendom kan pålægges bidrag, herunder ejere af infrastruktur, ledninger m.v.

4.2 Kystbeskyttelsesloven

Kystbeskyttelse reguleres også i dag af Kystbeskyttelsesloven, der i § 1 har følgende formålsbestemmelse:

Formålet med kystbeskyttelse er at beskytte mennesker og ejendom ved at reducere risikoen for oversvømmelser eller kystnedbrydning fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet.

Det følger ligeledes af formålsbestemmelsen hvilke hensyn, der skal lægges vægt på og afvejes ved vurderingen af, om kystbeskyttelse skal gennemføres, nemlig

- 1) *Behovet for kystbeskyttelse.*
- 2) *Økonomiske hensyn ved projekter omfattet af kapitel 1 a. [kommunale fællesprojekter]*
- 3) *Kystbeskyttelsesforanstaltningens tekniske og natur- og miljømæssige kvalitet.*
- 4) *Rekreativ udnyttelse af kysten.*
- 5) *Sikring af den eksisterende adgang til og langs kysten.*
- 6) *Andre forhold.*

Hensynene er ikke oplistet i prioriteret rækkefølge, og der angives ikke nogen principper for den indbyrdes vægtning af de forskellige hensyn.¹² Der er således overladt de administrerende myndigheder et vidt skøn ved afvejningen og vægtningen af hensynene, som beror på en individuel og konkret vurdering.¹³

Det er navnlig hensynene til den natur- og miljømæssige kvalitet, til rekreativ udnyttelse af kysten og til sikring af eksisterende adgang til og langs kysten på den ene side, der skal afvejes over for hensynene til beskyttelse og økonomi på den anden side. Der kan være en betydelig modsætning mellem disse hensyn. En ejendomsejer er ofte fokuseret på at opnå effektiv beskyttelse af ejendommen, mens der altså også skal tages hensyn til blandt andet offentlighedens rekreative anvendelse af stranden, hvilket i praksis skaber usikkerhed og giver anledning til konflikter, jf. også nedenfor under pkt. 4.3.1 om individuel kystbeskyttelse.

Kystbeskyttelsesloven regulerer følgende typer kystbeskyttelsesprojekter:

- 1) Individuel kystbeskyttelse
- 2) Kommunale fællesprojekter
- 3) Statslige kystbeskyttelsesprojekter

¹² LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love

¹³ Kommune med kystansvar, Modul 1, Forvaltning af kystbeskyttelsesloven, opdateret maj 2021, s. 20

4.3 Forebyggelse - Kystbeskyttelse

4.3.1 Individuel kystbeskyttelse

Det er som udgangspunkt grundejernes eget ansvar at beskytte sin ejendom mod erosion og oversvømmelse fra havet.¹⁴

Grundejeren skal normalt have tilladelse fra kommunen til at udføre kystbeskyttelsestiltag.¹⁵ Ved meddelelse af sådanne tilladelser, skal kommunen inddrage hensynene i Kystbeskyttelseslovens formålsbestemmelse, herunder til at sikre den tekniske natur- og miljømæssige kvalitet, sikre rekreativ udnyttelse af kysten, samt sikre den eksisterende adgang til og langs kysten.

Der kan således i forbindelse med tilladelse til etablering af kystbeskyttelsesforanstaltninger stilles vilkår, herunder til vedligeholdelse.¹⁶

Skal kystsikring beskytte ejendomme eller give offentligheden adgang?

Disse videregående hensyn opleves ofte uvedkommende for grundejeren, som ofte ønsker at modsætte sig, at der eksempelvis stilles fordyrende vilkår, der ikke umiddelbart opfattes som nødvendige, eller som indebærer at offentligheden får bedre adgang til passage tæt på grundejerens ejendom, jf. offentlighedens adgang hertil efter reglerne om adgang til strandarealer.¹⁷

Hertil kommer, at korrekt udførelse af kystbeskyttelse på grund af klimaforandringerne i stigende grad kræver specialiseret fagkundskab, som ikke altid er til rådighed for grundejeren, samt at det ofte er ganske uhensigtsmæssigt – eller endog umuligt – at sikre ejendommene i et udsat område enkeltvis, fordi en effektiv sikring kræver, at alle ejendomme sikres på en gang ved en kollektiv løsning, jf. nedenfor under pkt. 4.3.2 om kommunale fællesprojekter.

Skal individuel kystbeskyttelse afvente fælles projekter?

Endelig opstår der i forbindelse med forberedelserne til sådanne kommunale fællesprojekter ofte usikkerhed om, hvorvidt ansøgninger om individuel kystbeskyttelse bør afvises med henvisning til, at kystbeskyttelsen efterfølgende forventes sikret ved det kommunale fællesprojekt, og den individuelle kystbeskyttelse derfor vil være helt eller delvis overflødig. Det er navnlig et problem, hvis det kommunale fællesprojekt trækker ud, eventuelt af de grunde, der er redegjort nærmere for nedenfor.

Med de forventede havspejlstigninger samt hyppigere og voldsommere stormflodsbegivenheder må disse udfordringer forventes at stige.

4.3.2 Kommunale fællesprojekter

Kommunen kan vælge at gennemføre et kommunalt fællesprojekt for at sikre, at flere ejendomme sikres samtidig. Sådanne projekter kan ligesom individuel kystbeskyttelse have til formål at modvirke både oversvømmelse og erosion.¹⁸

¹⁴ LFF nr. 78 af 10. november 2016 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse (Forenkling af kommunernes sagsbehandling m.v.)

¹⁵ Kystbeskyttelseslovens § 3

¹⁶ Kystbeskyttelseslovens § 3, stk. 6

¹⁷ Naturbeskyttelseslovens § 22

¹⁸ Kystbeskyttelseslovens § 1 a, stk. 1

Et sådant kommunalt fællesprojekt kan omfatte både faste anlæg, permanente anlæg og andre foranstaltninger i form af eksempelvis beredskabsløbninger som skotter eller watertubes, som kan aktiveres, når der er varsel om stormflod.

Kommunen har således kompetence til at gennemføre helhedsorienteret tilgang til kystbeskyttelse for flere ejendomme, hvor der skabes balance mellem beskyttelse af menneskeskabte værdier og øvrige hensyn i kystzonen.¹⁹

Projektet kan iværksættes af kommunen selv eller på opfordring af en eller flere grundejere.²⁰

Kommunen skal indhente en udtalelse fra Kystdirektoratet²¹ om de foreslåede kystbeskyttelsesforanstaltninger og kan herefter træffe afgørelse om at fremme projektet.²²

Herefter skal kommunen udarbejde et samlet projekt med alle projekt- og udførelsesdetaljer samt finansiering, som skal sendes i høring hos alle, der kan blive pålagt bidragspligt,²³ ejere af naboejendomme til kystbeskyttelsesforanstaltninger og interessenter,²⁴ der har anmodet kommunen herom.²⁵

Kommunen kan i den forbindelse beslutte, at der skal oprettes et kystbeskyttelseslag – det vil sige en forening - som de bidragsydende ejendommejere skal være medlem af.²⁶

Finansiering

Kommunen bestemmer, hvordan midlerne til kystbeskyttelsesforanstaltningerne skal tilvejebringes, herunder om der skal optages lån, om lån skal garanteres af kommunen, og om kommunen midlertidigt eller endeligt skal afholde udgiften.²⁷

Finansieringen omfatter alle nødvendige udgifter til gennemførelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger, herunder til sagens forberedelse, udførelse og tilsyn.²⁸ Det er praktisk, at kommunen forskudsvis kan afholde udgifterne, men kommunen kan også vælge endeligt at afholde hele udgiften.

Bidragsfordeling

Kommunen kan pålægge ejere²⁹ af fast ejendom³⁰, som opnår en beskyttelse eller anden fordel ved foranstaltningen, en bidragspligt.³¹ Kommunen skal ud fra et nytteprincip foretage en konkret vurdering af, hvem der skal pålægges en bidragspligt og i hvilket omfang. Denne vurdering skal bero på saglige og faglige kriterier, samt lighedsgrundsætningen.³²

¹⁹ Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, s. 4

²⁰ LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love

²¹ Kystdirektoratet er en del af Miljøstyrelsen

²² Kystbeskyttelseslovens §§ 2, stk. 1, og 2 a, stk. 1

²³ Kystbeskyttelseslovens § 9 a

²⁴ Kystbeskyttelseslovens § 18 a

²⁵ Kystbeskyttelseslovens § 5, stk. 2 og 4

²⁶ Kystbeskyttelseslovens § 7, stk. 1

²⁷ Kystbeskyttelseslovens § 9

²⁸ LFF nr. 37 af 28. oktober 1987 – Forslag til lov om kystbeskyttelse

²⁹ Ejere af fast ejendom kan være privatpersoner, juridiske personer eller offentlige myndigheder, jf. Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, s. 6

³⁰ Fast ejendom er eksempelvis bygninger, grundstykker med eller uden bebyggelse, bygninger på fremmed eller lejet grund, ejerlejligheder, ledninger, vejanlæg, forsyningsselskaber mv., jf. Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, s. 7

³¹ Kystbeskyttelseslovens § 9 a

³² LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love

Kommunen kan først fordele udgifterne, når der er udarbejdet et konkret projekt, som indeholder følgende elementer:³³

- 1) Fastsatte målsætninger for kystbeskyttelsesprojektet skal reducere risikoen for erosion eller oversvømmelse
- 2) Fastsatte tekniske kystbeskyttelseselementer og metoder skal opfylde målsætningerne i projektets levetid
- 3) Dimensionering af de enkelte kystbeskyttelseselementers udformning
- 4) Overslag på anlægs- og vedligeholdelsesomkostninger for projektet

Kommunens proces for fastsættelse af bidragsfordeling foreslås af Kystdirektoratet opdelt i følgende 5 trin:³⁴

- 1) Kystbeskyttelsens effekt over projektets levetid
- 2) Hvilke ejere af fast ejendom, der opnår nytteværdi
- 3) Ensartet eller differentieret nytteværdi over tid
- 4) Ensartet eller differentieret nytteværdi geografisk
- 5) Bidragsfordeling

Nytte: Både direkte og indirekte

Grundlaget for at pålægge bidragspligt er projektets nytteværdi, som i praksis ofte er opdelt i direkte nytte og indirekte nytte. I Kystdirektoratets vejledning anvendes begreberne materiel og immateriel nytteværdi. Hovedområdet for direkte eller materiel nytte er værdien af de skader som afværges ved kystbeskyttelsen. Hovedområdet for indirekte eller immateriel nytteværdi er den fordel, der er knyttet til, at ejendommen ligger i et område, der kystbeskyttes, så strande, rekreative arealer, byfunktioner og/eller og infrastruktur bevares eller forbedres.

Forudsætningen for at pålægge en ejendom bidrag er, at nytteværdien skal kunne godtgøres, både sådan at det enkelte bidrag skal være proportionalt med den nytte, der opnås, men også sådan at det skal kunne godtgøres at netop den pågældende ejendom – og ikke andre ejendomme, der ikke pålægges samme bidrag – opnår den pågældende nytteværdi.

Sidstnævnte er typisk den begrænsende faktor i forhold til at pålægge en meget bred kreds af ejendomme bidragspligt på baggrund af den generelle forbedring af et område – eller en hel kommune – som et kystbeskyttelsesprojekt kan medføre. Sådanne overvejelser fører ofte til, at kommunen beslutter selv at bidrage svarende til den generelle – indirekte eller immaterielle – nytteværdi, som kommer en stor del eller alle kommunens borgere til gode. Hjemlen til at kommunen bidrager særskilt kan ses i det lys; altså at værdier, der kommer alle til gode, bør betales af kommunen og finansieres over skatten, ligesom alle andre ydelser fra kommunen, der kommer alle til gode.

Inden for disse rammer er der imidlertid et betydeligt skøn for kommunen i forhold til valg af den præcise bidragsmodel, og vurdering af, hvor mange ejendomme, der skal inddrages som bidragspligtige ud fra en indirekte eller immateriel nytte af kystbeskyttelsen. Det indebærer nogle ganske komplekse matematiske, tekniske og juridiske overvejelser.

Bidragsfordeling: Svære regler og vidt skøn

³³ Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, s. 9

³⁴ Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, s. 9

Det betyder, at der ofte bruges store ressourcer og lang tid på bidragsfordeling, så projekter ofte bliver forsinket alene af den grund.

Som eksempel på to kommuners forskellige tilgange kan nævnes det fælleskommunale projekt Nordkystens Fremtid, hvor Helsingør Kommune har valgt at afholde hele udgiften, mens Halsnæs Kommune har valgt at finansiere udgiften via bidragsfordeling.

Bidragsfordelingen kan sammen med flere andre elementer i projektet påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Der foreligger en række afgørelser, der underkender bidragsfordelingsafgørelser, og risikoen herfor påvirker derfor kommunernes beslutningsprocesser om kommunale fællesprojekter betydeligt. Klager har således opsættende virkning³⁵ men den blotte frygt for klager kan forlænge processen udover hvad, der følger af kompleksiteten.

Miljøministeren kan dog i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at klageadgangen helt eller delvist afskæres.³⁶ Denne mulighed er udnyttet en gang,³⁷ men flere kommuner overvejer at ansøge herom i forbindelse med kommende projekter.

Kompleksitet, organisering og økonomi

Kommunale fællesprojekter er således ofte teknisk og processuelt komplekse og samtidig politisk svære at håndtere, da kommunen på den ene side skal vælge at iværksætte projektet, men på den anden side skal træffe beslutning om bidragsfordeling med betydelige beløb blandt de beskyttede ejendomme, hvis ejere ofte har meget forskellige opfattelser af, hvor meget og hvad, der bør gøres.

Stort ansvar for lægfolk – risiko for svigt og store skader

Projekterne kan også være udfordret i forhold til organisering og ansvar, idet der ofte skal etableres et kystbeskyttelseslag med en bestyrelse bestående af lokale ejendomsjere uden faglige forudsætninger, der herefter skal være ansvarlig for at etablere og drive i visse tilfælde store anlæg, og for at sikre, at anlæggene fungerer.

Det må endvidere forventes, at der efterhånden som flere af sådanne anlæg etableres og sættes i drift, vil ske flere svigt og brud, der kan medføre store oversvømmelser og andre skader af den type, som anlæggene ellers skulle forhindre. Der vil under alle omstændigheder være behov for at sikre ansvarsforsikringsdækning, for dem, der er ansvarlige for anlæggenes etablering og drift, eller anden forsikring.

Er det for stort et ansvar at stå for kystbeskyttelse?

Nogle af de praktiske og risikobaserede udfordringer kunne formentlig imødegås, hvis der i markedet kunne tilbydes bud på samlet projektering, udførelse og drift – samt eventuelt finansiering – af kystbeskyttelses anlæg. Leverandørerne af sådanne løsninger, kunne efterhånden drage nytte af professionalisering, risikoforståelse og erfaringsopsamling fra gentagne projekter.

Hertil kommer, at de økonomiske rammevilkår for projekterne varierer efter, om projektet gennemføres rent kommunalt, eller via etablering af et kystbeskyttelseslag.

Anlægsrammen og låneregler påvirker incitamentet til at stå for klimatilpasning

³⁵ Kystbeskyttelseslovens § 18a, stk. 10.

³⁶ Kystbeskyttelseslovens § 18, stk. 4

³⁷ Ministerens afgørelse af 24. juni 2020 om Jyllinge Nordmark og Tangbjerg, J.nr. 2020-7375

Hvis kommunen projekterer og udfører et kompliceret dige-/sluseanlæg som bygherre for derefter at overdrage anlægget til et kystbeskyttelseslag, vil hele anlægsudgiften belaste kommunens anlægsramme,³⁸ hvilket konkret kan udfordre kommunen. Det kan omvendt være svært at gennemføre projektet med det nystiftede kystbeskyttelseslag som bygherre, da det forudsætter, at en nyvalgt bestyrelse uden faglig indsigt i disse forhold, kan og vil påtage sig dette ansvar.

Efter Lånebekendtgørelsen kan kommunerne stille garanti for et lån optaget af et kystbeskyttelseslag, mens der ikke er en sådan generel låneadgang for kommunens egen optagelse af lån. Kommunen kan således ikke selv umiddelbart låne til et projekt, der gennemføres af kommunen som bygherre og efterfølgende driftsansvarlig uden et kystbeskyttelseslag.³⁹ Dette kan udfordre kommuner, der af praktiske grunde ønsker at kunne kontrollere både opførelse og drift for at sikre anlæggets funktion.

Den løbende drift kan ofte omfatte beredskabsløsninger, der forudsætter en pålidelig overvågning og handleevne ved stormflodsvarsel, hvor beredskabsløsningen hurtigt skal kunne opsættes. Som nævnt ovenfor, kan det være svært at pålægge et kystbeskyttelseslag sådanne teknisk komplicerede opgaver, når skadesrisikoen ved mangelfuld udførelse er betydelig, medmindre en professionel aktør kan påtage sig det samlede ansvar for etablering, drift og vedligeholdelse.

Momsrefusion kun for kommuner

Det er udgangspunktet, at kommuner har mulighed for momsrefusion for udgifter til etablering af kystbeskyttelse,⁴⁰ samt at bidrag fra de bidragspligtige til kommunen ikke er momspligtige⁴¹. Derimod kan et kystbeskyttelseslag normalt hverken opnå momsrefusion eller momsfradrag⁴². Selv hvis et kystbeskyttelseslag alligevel skulle kunne momsregistreres og dermed kunne opnå momsfradrag, ville det medføre, at opkrævning af bidrag fra medlemmerne også skulle pålægges moms, hvilket vil forøge den økonomiske belastning for private medlemmer - der jo ikke har momsfradragsret - med 25%.

Det er altså momsmæssigt en fordel for en kommune at stå for projektet selv.

Omvendt er det som nævnt efter låne- og anlægsrammereglerne en fordel at gennemføre projektet i et kystbeskyttelseslag

4.3.3 Statslige kystbeskyttelsesprojekter

Miljøministeren kan bestemme, at der ved en kyst skal udføres kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvor staten er bygherre.⁴³

Som eksempel herpå foretages der løbende kystbeskyttelse med sandfodring langs den jyske vestkyst, som Kystdirektoratet forestår.⁴⁴ Der er således afsat 1 mia. til sådanne projekter i Klimatilpasningsplan 1.

³⁸ Mailsvar fra Indenrigs- og sundhedsministeriet af 17. september 2024

³⁹ Lånebekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 3

⁴⁰ Lov nr. 497 af 7. juni 2006 om konkurrencemæssig ligestilling mellem kommuners og regioners egenproduktion og køb af ydelser hos eksterne leverandører i relation til udgifter til merværdiafgift m.v. samt om Momsfondet samt § 1 i bekendtgørelse nr. 1167 af 11. november 2024 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner

⁴¹ Skatterådets bindende svar af 23. mart 2021 (SKM2021.171.SR)

⁴² Skatterådets bindende svar af 15. juli 2008 (SKM 2008.663SR)

⁴³ Kystbeskyttelseslovens § 2 b

⁴⁴ LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love

Det er miljøministeren, der skal meddele tilladelse til sådanne statslige kystbeskyttelsesforanstaltninger.⁴⁵

Statslig indsats for kystsikring kun på udvalgte områder

At visse kystudfordringer på denne måde løses af staten, opleves ofte urimeligt for andre kommuner, der selv må stå for kystbeskyttelsen efter reglerne om kommunale fællesprojekter.

Kystbeskyttelsespuljen, hvorved der årligt ydes statsligt tilskud til kommunale fællesprojekter, i 2024 på i alt kr. 150 mio., bidrager lidt til at udligne dette, men beløbet dækker kun en brøkdel af de ansøgte midler.

Hensynene til offentlig adgang til og langs med strande og anden rekreativ anvendelse kan virke svært forenelige med, at staten ikke dækker en større del af omkostningerne hertil, da denne rekreative anvendelse kommer en langt bredere kreds af borgere tilgode, end borgerne i den pågældende kommune.

4.4 Skader fra stormflod og havvandsstigning

Efter Naturskadeloven ydes der erstatning for skader som følge af stormflod,⁴⁶ hvorved efter loven, forstås

oversvømmelse som følge af en ekstremt høj vandstand i havet, der statistisk indtræffer sjældnere end hvert 20. år.⁴⁷

Naturskaderådet afgør efter udtalelse fra Danmarks Meteorologiske Institut og Kystdirektoratet, om der i konkrete tilfælde har været stormflod.

Stormflodsdekning svækkes over tid, som hændelserne tager til

Da havspejlstigningerne og mere ekstreme vejrforhold vil medføre, at høj vandstand vil forekomme hyppigere og voldsommere, vil dækningen efter loven, som den er i dag i forhold til niveauet af oversvømmelse, med tiden blive forringet. En høj vandstand, som i dag kun forventes hvert 20. år, vil således om 10 år kunne forventes oftere. En forhøjet vandstand på samme niveau vil derfor være dækningsberettiget i dag, men ikke om 10 år. Et hus, der bliver oversvømmet ved denne vandstand, vil med andre ord kunne miste sin dækning i løbet af 10 år. Denne effekt må med de foreliggende klimaforudsigelser forventes at få store konsekvenser.

Stormflodsafgiften betales af alle uanset risiko

Dækningsberettigede er alle ejendomme, der er dækket af en afgiftspligtig brandforsikring,⁴⁸ og ordningen finansieres via en beskeden, ensartet afgift på kr. 30 p.a., der opkræves sammen med brandforsikringspræmien. Der er tale om en obligatorisk forsikring med ensartet og risikouafhængig præmie.

Hvis ordningen skulle laves om, så dækningen opretholdes eller forøges - og så eksempelvis det ovenfor nævnte hus skulle kunne opretholde sin dækning for oversvømmelse - ville det betyde forøgede skadesudbetalinger og dermed behov for at forøge afgiften eller skaffe finansiering ad anden vej.

⁴⁵ Kystbeskyttelseslovens § 3, stk. 5

⁴⁶ Naturskadelovens § 1, stk. 1, nr. 1

⁴⁷ Naturskadelovens § 2, stk. 1

⁴⁸ Naturskadelovens §§ 24 og 26, stk. 3

En eventuel forøgelse af afgiften vil imidlertid ikke være uproblematisk, hvis der ikke samtidig ændres på opkrævningsprincippet, hvorefter alle betaler samme afgift. Det må således forventes at møde modstand, hvis det store flertal af ejendomme, som ikke er i risiko for oversvømmelse fra stormflod, skulle til at betale væsentlige beløb til dækning af et mindre antal ejendommers særlige, betydelige stormflodsrisiko.

Dækningen omfatter skader på fast ejendom og løsøre med visse begrænsninger i forhold til indirekte tab, og således at dækningen er subsidier i forhold til eventuelle forsikringsdækninger.⁴⁹

Erosion er ikke omfattet af loven og der ydes dermed ikke dækning for skader forårsaget af erosion. Der kan normalt heller ikke tegnes forsikring mod erosion.

Ejendomsejeren har således ikke mulighed for dækning af tab som følge af erosion.

Medmindre stormflodsdekningen udvides og tilføres yderligere finansiering, vil den næppe fremover være tilstrækkelig til at give en dækning af de faktiske oversvømmelsesskader, der modsvarer grund-ejernes faktiske forventninger baseret på den dækning, de oplever at have i dag.

5. VANDLØB

5.1 Regulatorisk udvikling

Landskabslovene og Chr. V's danske lov indeholdt regler, der skulle løse konflikter mellem flere møller, der benyttede samme vandløb, og mellem mølleejere og naboer, hvis jorder og veje blev udsat for oversvømmelse ved opstemning. Den første samlede vandløbslov kom imidlertid i 1880, og blev efterfølgende revideret i henholdsvis april 1949 og juni 1982. Vandløbslovene har historisk reguleret både naturlige vandløb og menneskeskabte afløbssystemer. Tidligere var spildevandsafledning en del af vandløbsreguleringen, men gennem det 20. århundrede skete en gradvis udskillelse af spildevandsforhold til særskilt regulering. Den nugældende vandløbslov indeholder regler for vedligeholdelse og regulering af vandløb, men overlader håndtering af spildevand til miljøbeskyttelsesloven og den øvrige spildevandslovgivning.

5.2 Vandløbsloven

Vandløb reguleres i dag af Vandløbsloven. Ved loven tilstræbes der at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand.⁵⁰ Kommunerne er myndighed⁵¹ og meddeler tilladelse til etablering og regulering af vandløb m.v.

Afledning af vand via vandløb er således en væsentlig faktor i den nuværende og fremtidige klimatilpasning. Efter en række miljøretnlige regler⁵² gælder imidlertid visse ikke-ubetydelige begrænsninger i mulighederne for at opnå tilladelse til at aflede vand fra nybyggede områder eller andre nye kilder til eksisterende vandløb.

Inden for disse rammer og i forhold til de afledningsforhold, der eksisterer i dag, vil en væsentlig del af de stigende nedbørsmængder m.v. ende i vandløb og vil derfor skulle håndteres efter Vandløbslovens regler.

⁴⁹ Naturskadelovens § 4

⁵⁰ Vandløbslovens § 1, stk. 1

⁵¹ Vandløbslovens § 7, stk. 1

⁵² Miljøbeskyttelseslovens § 28 m.v.

5.3 Forebyggelse mod oversvømmelser fra vandløb

Kommunernes muligheder for at forebygge mod skader fra vandløb og opkræve bidrag har en række lighedspunkter med reglerne om forebyggelse mod stormflod og oversvømmelse fra havet via kommunale fællesprojekter. Den væsentligste forskel er, at kommunen generelt har ansvaret for de offentlige vandløb, men kommunen ikke har en sådan forpligtelse for kyststrækninger.

Offentlige og private vandløb

Vandløb inddeles i *offentlige* og *private*.⁵³ Inddelingen relaterer sig ikke til de ejendomsretlige forhold vedrørende vandløb, men derimod til, om det er kommunen eller bredejerer, der ifølge loven har pligt til at vedligeholde vandløbet.

Offentlige vandløb vedligeholdes af kommunen, mens private vandløb vedligeholdes af bredejerne.

Offentlige vandløb er de vandløb, der efter de hidtil gældende regler er optaget som offentlige vandløb, og dem, som kommunen bestemmer skal optages som offentlige vandløb.⁵⁴

Bredejere af private vandløb har mulighed for at begære, at private vandløb skal optages som offentlige vandløb, men kommunen er ikke forpligtet hertil.⁵⁵

Kommunen udarbejder et regulativ for offentlige vandløb, som skal indeholde en tydelig betegnelse af vandløbet, og derudover skal indeholde bestemmelser om:⁵⁶

- 1) Vandløbets skikkelse eller vandføringsevne
- 2) Vandløbets vedligeholdelse,⁵⁷
- 3) Ændringer i retten til sejlads,⁵⁸
- 4) Restaureringsforanstaltninger,⁵⁹ og
- 5) Beslutninger om friholdelse af arealer langs vandløb.⁶⁰

Regulativerne er retsgrundlaget for kommunens administration og vedligeholdelse af offentlige vandløb.⁶¹ Når vandløb løber gennem flere kommuner, skal kommunerne koordinere deres regulativer⁶²

For private vandløb kan kommunen fastsætte bestemmelser om forløb og vandføringsevne.⁶³

Beslutning og betaling for nye vandløb, regulering og pumpelag

Nye vandløb anlægges efter kommunens bestemmelse,⁶⁴ men udgifterne hertil kan kun pålægges de grundejere, der ønsker anlægget udført, samt de grundejere, der ønsker at medbenytte det.⁶⁵

⁵³ Vandløbslovens § 8, stk. 1

⁵⁴ Vandløbslovens § 9, stk. 1

⁵⁵ Cirkulære 1985-02-26 nr. 21 om vandløbsloven, pkt. 6

⁵⁶ Vandløbslovens § 12, stk. 1

⁵⁷ Vandløbslovens § 12, stk. 4 og kapitel 7

⁵⁸ Vandløbsloven § 4, stk. 3

⁵⁹ Vandløbsloven kapitel 8

⁶⁰ Vandløbsloven § 69

⁶¹ Cirkulære 1985-02-26 nr. 21 om vandløbsloven, pkt. 6

⁶² Vandløbslovens § 12 a

⁶³ Vandløbslovens § 15

⁶⁴ Vandløbslovens § 21

⁶⁵ Vandløbsloven § 22, stk. 1

Kommunen kan træffe beslutning om regulering af et eksisterende offentlige vandløb. Udgifterne i forbindelse med regulering af vandløb afholdes af de grundejere, der skønnes at have nytte af foranstaltningerne.⁶⁶

Kommunen kan endvidere træffe beslutning om oprettelse af offentlige pumpelag med bidragspligt for de grundejere, der skønnes at have nytte af pumpeanlægget. Det kan pålægges et sådant pumpelag – og såkaldte landvindingslag etableret efter tidligere lovgivning - helt eller delvist at afholde udgifterne til vedligeholdelse af vandløb under pumpelaget/landvindingslaget.⁶⁷

Kommunen kan ikke selv anlægge nye vandløb med bidragspligt

Bidragspligt til nye vandløb kan således kun pålægges de grundejere, der ønsker vandløbet. Hvis kommunen selv som led i et klimatilpasningsprojekt tager initiativ til at anlægge et nyt vandløb, må kommunen derfor normalt selv afholde udgiften.

Hvis kommunen vil regulere et eksisterende vandløb eller stifte et pumpelag, så vandledningsevnen forbedres, kan kommunen derimod pålægge bidragspligt for alle grundejere, der får nytte heraf, selv om de ikke har udtrykt ønske herom.

Disse udgifter fordeles mellem grundejerne efter den nytte, som foranstaltningerne har for den enkelte ejendom.⁶⁸ Dog kan kommunen for offentlige vandløb vælge helt eller delvist at afholde udgifterne,⁶⁹ ligesom kommunen kan vælge at afholde udgifterne forskudsvis.⁷⁰

Spørgsmål vedrørende fordeling af udgifter kan indbringes for kommunen, og såfremt forlig ikke kan nås, kan spørgsmålet indbringes for taksationsmyndighederne, jf. § 105 og 106 i Vejloven.⁷¹

Reglerne i Kystbeskyttelsesloven og Vandløbsloven indeholder således begge mulighed for at pålægge bidragspligt for de beskyttede ejendomme efter et nytteprincip.

Kommunen kan beslutte, at der ikke kræves tilladelser m.v. efter Vandløbsloven⁷² i tilfælde, hvor der udføres kystbeskyttelsesforanstaltninger med tilladelse efter Kystbeskyttelsesloven. Disse to love indeholder således regler, der forenkler og ensretter myndighedsbehandlingen.

Fælles bidragsfordeling skal beslattes ad to spor

Denne ensretning omfatter dog ikke afgørelser om økonomiske spørgsmål, herunder bidragsfordeling. Der er derfor behov for separate afgørelser om bidragsfordeling, jf. nærmere herom nedenfor under pkt. 9.1 om forebyggelse mod kombinerede stormflods- og vandløbsoversvømmelser.

Som en særlig regel møntet på jordbrug har enhver grundejer ret til at sænke grundvandet på egen ejendom til den for dyrkningen nødvendige dybde ved almindelig udgrøftning og dræning med afløb til bestående vandløb uden anvendelse af pumpeanlæg.⁷³ Ejeren af en grund, der støder op til et vandløb,

⁶⁶ Vandløbsloven § 24, stk. 1

⁶⁷ Vandløbslovens § 31, stk. 2, 1. pkt.

⁶⁸ Vandløbsloven § 24, stk. 1

⁶⁹ Vandløbslovens § 24, stk. 2

⁷⁰ Vandløbslovens § 25, stk. 1

⁷¹ Vandløbsloven § 22, stk. 2

⁷² Vandløbslovens § 22, stk. 2

⁷³ Vandløbslovens § 3, stk. 1

har endvidere ret til at aflede såvel overfladevand som vand fra almindelige drænings- og udgrøftningsanlæg fra grunden til vandløbet.⁷⁴

Denne ret gælder imidlertid kun for grundvandssænkning til jordbrugsformål, og kan ikke anvendes i bymæssig bebyggelse. Den vil derfor næppe have nogen væsentlig betydning for den fremtidige klimatilpasning af bebyggede områder.

5.4 Skader fra vandløb

Det følger af Naturskadeloven, at der ydes erstatning for skader forårsaget af oversvømmelse fra vandløb og søer,^{75 76} hvorved forstås⁷⁷

oversvømmelse som følge af en ekstremt høj vandstand i vandløb og søer, der forventes statistisk at ville indtræffe sjældnere end hvert 20. år.

Dækning for oversvømmelse forsvinder

Dækningen har samme karakteristika og udfordringer som lovens dækning af stormflodsskader, jf. pkt. 4.4, herunder navnlig at dækningen og/eller finansieringen forventes at blive udfordret på grund af hyppigere og voldsommere hændelser. Så ligesom ved stormflod vil det niveau af oversvømmelse, der i dag udløser erstatning, ikke være tilstrækkeligt fremover: Et hus, der i dag vil være dækket ved oversvømmelse, fordi en sådan oversvømmelse i dag statistisk indtræffer sjældnere end hvert 20. år, kan miste denne dækning om 10 år, fordi den samme oversvømmelse om 10 år statistisk vil forekomme oftere end hvert 20. år. Tilsvarende gælder også for oversvømmelser fra vandløb, at finansieringen med en fast afgift næppe er holdbar på sigt.

6. REGNVAND

6.1 Regulatorisk udvikling

Regnvand har tidligere været en del af de generelle kloak- og vandløbssystemer. Før Vandsektorloven af 2009 forestod kommunerne opgaven med drift af kloaknettet, men fra 2010 blev opgaven overdraget til spildevandsselskaberne med kommunerne som myndighed. Spildevandsselskabernes opgaver omfatter traditionelt etablering og drift af kloakledninger og renseanlæg og tilsvarende anlæg til bortledning og behandling af spildevand.

Regnvandskloakering er navnlig de seneste 10-20 år blevet separeret fra det øvrige spildevand med anlæggelse af separate regnvandsledning, så regnvand kan udledes og behandles adskilt fra det øvrige spildevand, og så regnvandskloaksystemet kan håndtere de øgede mængder nedbør. Der findes dog fortsat store områder med fælleskloakering, altså hvor regnvand og det øvrige spildevand bortledes i samme kloakrør.

Den øgede nedbør har medført behov for, at spildevandsselskaberne kan anvende alternative måder til at håndtere store mængder regnvand – typisk ved anlæg af forskellige anlæg på terræn – i stedet for anlæg af større traditionelle kloakledninger og nedgravede regnvandsmagasiner m.v. I 2013 medførte

⁷⁴ Vandløbslovens § 3, stk. 2

⁷⁵ Naturskadelovens § 1, stk. 1, nr. 2

⁷⁶ Oversvømmelse er defineret i naturskadeloven § 2, stk. 2 på følgende vis: "Ved oversvømmelse fra vandløb og søer forstås oversvømmelse som følge af en ekstremt høj vandstand i vandløb og søer, der forventes statistisk at ville indtræffe sjældnere end hvert 20. år."

⁷⁷ Naturskadelovens § 2, stk. 2

ønsket om at kunne gennemføre sådanne projekter, at der blev vedtaget nye regler udmøntet i en bekendtgørelse om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- over overfladevand.⁷⁸

Der blev herved givet spildevandsforsyningsselskaberne mulighed for at medfinansiere kommunale og private klimatilpasningsprojekter relateret til regnvand, så spildevandsselskaberne sammen med kommuner eller private kunne samarbejde om klimatilpasningsprojekter, der både kunne løse spildevands-selskabets opgaver billigere og samtidig sikre kommuner og private mod andre følger af den øgede nedbør m.v.

6.2 Regulering af regnvand

Tag- og overfladevand (regnvand)⁷⁹ reguleres navnlig i Vandsektorloven for så vidt angår organisering og økonomi, af Miljøbeskyttelsesloven og Spildevandsbekendtgørelsen for så vidt angår miljø- og sundhedsforhold samt af Spildevandsbetalingsloven for så vidt angår betaling. Vandrammedirektivet er indarbejdet i lovgivningen.

6.3 Forebyggelse mod oversvømmelser fra regnvand

Kommunen har til opgave at udarbejde spildevandsplaner, herunder for tag- og overfladevand (regnvand) i kommunen, hvor kloakeringsområder for de enkelte spildevandsforsyningsselskaber fastlægges.⁸⁰

Kommunen skal forhandle forslag til spildevandsplaner med spildevandsforsyningsselskaberne i kommunen,⁸¹ og løbende ajourføre spildevandsplanen, når forudsætningerne ændrer sig.⁸²

Planen skal blandt andet angive serviceniveauer for håndtering af tag- og overfladevand eller specificere, at dette ansvar er pålagt spildevandsforsyningsselskabet. Derudover kan klimatilpasning indarbejdes i planen.

Spildevandsforsyningsselskaberne har i henhold til spildevandsplanen, og inden for det af kommunen fastsatte serviceniveau, ansvaret for bortskaffelse af spildevand, herunder regnvand, også ved kraftig regn. Skybrud og ekstrem nedbør udover det fastsatte serviceniveau er derimod ikke spildevandsforsyningsselskabets ansvar.

Etablering, drift og vedligehold af den offentlige kloak frem til skel håndteres af spildevandsselskaberne, mens private grundejere har ansvaret for private kloakledninger på den private grund.

Grundejere kan via lokalplaner vedtaget af kommunen, være forpligtigede til at forsinke udledning af regnvand fra deres egen grund, f.eks. gennem nedsivning eller andre lokalafledningsløsninger, herunder via en grundejerforening.

⁷⁸ Medfinansieringsbekendtgørelsen

⁷⁹ Tag- og overfladevand er defineret i Spildevandsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 3 på følgende vis: "Regnvand fra tagarealer og andre helt eller delvist befæstede arealer, herunder jernbaner, såfremt det ikke indeholder andre stoffer, end hvad der sædvanligt tilføres regnvand i forbindelse med afstrømning fra sådanne arealer eller har en væsentlig anden sammensætning."

⁸⁰ Miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 1

⁸¹ Spildevandsbekendtgørelsens § 7, stk. 1

⁸² Spildevandsbekendtgørelsens § 6, stk. 1

Finansiering

Spildevandsbetalingsloven fastsætter regler om betaling for afledning til spildevandsforsyningsselskabers anlæg.⁸³

Betaling af bidrag til spildevandsanlægget påhviler den til enhver tid værende ejer af en fast ejendom, der afleder til det offentlige spildevandsanlæg.

Spildevandsbetalingsloven⁸⁴ fastsætter, hvilke udgifter der finansieres gennem bidrag. Det omfatter bl.a. nødvendige udgifter til udførelse, drift og vedligeholdelse af spildevandsforsyningsselskabers spildevandsanlæg m.v.

Spildevandsbetalingsloven §§ 2-4c fastsætter principperne for opkrævning af spildevandsbidrag.

Tilslutningsbidrag

Ved tilslutning af en ejendom, der ikke tidligere har været tilsluttet et spildevandsforsyningsselskab, pålignes ejeren af ejendommen et standardtilslutningsbidrag per boligenhed,⁸⁵ der efter regulering⁸⁶ i 2025 udgør ca. kr. 65.000. For erhvervsejendomme beregnes et standardtilslutningsbidrag for hver påbegyndt 800 m² grundareal.

Tilslutningsbidraget reduceres til 60 % for ejendomme, der ikke tilsluttes for tag- og overfladevand (regnvand)⁸⁷, så regnvandet for eksempel blot kan nedsives på grunden. Det gælder i nogle områder, hvor der slet ikke er kloakeret for regnvand, så alle ejendomme har en sådan delvis tilslutning, samt i andre områder, hvor der er mulighed for at frakoble sit regnvand fra kloaknettet.

Vandafledningsbidrag

For afledning af alt spildevand betales et vandafledningsbidrag,⁸⁸ der fastsættes med udgangspunkt i vandforbruget. For afledning af regnvand, der ikke genanvendes, og vand fra omfangsdræn betales der ikke vandafledningsbidrag.⁸⁹

For erhvervsejendomme fastsættes vandafledningsbidraget også efter vandforbruget men fratrukket den vandmængde, der medgår til produktionen eller af anden grund ikke tilledes et spildevandsforsyningsselskab.⁹⁰ I særlige tilfælde, hvor der afledes vand, uden at der har været et vandforbrug, beregnes vandafledningsbidraget ud fra den afledte vandmængde.⁹¹

Et spildevandsforsyningsselskab skal fastsætte differentierede takster, der varierer afhængigt af vandforbruget, og kan vælge at fastsætte et begrænset mindre fast bidrag og et variabelt bidrag. Det faste bidrag er underlagt et maksimum, så hovedparten af vandafledningsbidraget skal fastsættes variabelt efter vandforbrug. Vandafledningsbidragene skal godkendes af kommunen.⁹²

Vandafledningsafgift er ikke knyttet til klimatilpasningsbehov

⁸³ Spildevandsbetalingslovens § 1, stk. 3

⁸⁴ Spildevandsbetalingslovens § 1, stk. 4-8

⁸⁵ Spildevandsbetalingslovens § 2, stk. 1 og 2

⁸⁶ Spildevandsbetalingslovens § 2, stk. 9

⁸⁷ Spildevandsbetalingslovens § 2, stk. 6

⁸⁸ Spildevandsbetalingslovens § 2a, stk. 1

⁸⁹ Spildevandsbetalingslovens §§ 2a, stk. 2, 3, stk. 1 og 2

⁹⁰ Spildevandsbetalingslovens § 2a, stk. 5

⁹¹ Spildevandsbetalingslovens § 2a, stk. 6

⁹² Spildevandsbetalingslovens § 3a, stk. 2

Mens der således skal tages hensyn til, at afledningsbidraget skal modsvare større eller mindre vandforbrug på ejendommen, er der ikke nogen justering af bidraget efter, hvor meget tag- og overfladevand og vand fra omfangsdræn, som den enkelte ejendom udleder.

Det betyder, at de forventelige øgede udgifter til håndtering af regnvand inden for spildevandsforsyningsselskabernes servicemål bliver - og vil blive - fordelt skævt i forhold til, hvem der får nytte af disse udgifter.

Denne skævvridning vil blive yderligere forøget, når spildevandsselskaberne tillige skal håndtere terrænnært grundvand efter samme betalingsordning, jf. nedenfor under pkt. 7.1.

Partierne bag aftalen om at inddrage terrænnært grundvand under forsyningsselskabernes opgaver er imidlertid opmærksom på problemstillingen og har aftalt, at der skal igangsættes et revisionsarbejde⁹³.

6.4 Klimatilpasning udført af spildevandsforsyningsselskaber

Spildevandforsyningsselskaber kan udføre og drive omkostningseffektive klimatilpasningsanlæg og medregne udgifterne hertil i vandafledningsbidraget samt aftale, at andre parter skal betale en andel heraf.⁹⁴

Reglerne giver mulighed for, at spildevandforsyningsvirksomhederne kan forestå og deltage i projekter, som også har andre afledte effekter, og - mod betaling fra andre parter – også projekter, som udvides for at imødekomme andre parter interesser.

Serviceniveau-begrænsninger og effektiviseringskrav vanskeliggør klimatilpasning

Efter den tilhørende Omkostningsbekendtgørelse, ØR-bekendtgørelsen samt Serviceniveaubekendtgørelsen gælder der imidlertid en række krav til blandt andet omkostningseffektivitet, dokumentation for forøgelse af serviceniveau samt effektivisering, der sætter visse grænser for sådanne projekter.

Der stilles således relativt strenge og detaljerede krav til, at spildevandforsyningsselskaberne eller kommunerne beregner og godtgør, at et klimatilpasningsprojekt har samfundsøkonomisk gevinst, hvis projektet skal dimensioneres til mere end et grundlæggende serviceniveau – svarende til en 5-års regnhændelse i separatkloakerede områder og en 10-års hændelse i fælleskloakerede områder.

Der stilles endvidere krav til, at anlægget udføres omkostningseffektivt for spildevandforsyningsselskabet og dermed for de tilsluttede brugere, der skal betale via tilslutnings- og vandafledningsbidrag, jf. ovenfor.

Kravet om omkostningseffektivitet indebærer ikke alene, at omkostningerne ved det ønskede projekt skal stå mål med værdien af den beskyttelse, der opnås, men tillige, at den beregnede gevinst ved projektet skal være større, end et mindre projekt: Hvis der kan *høstes mange lavthængende frugter* ved et basis-projekt, der beskytter til en 10-års hændelse, og dermed opnås en meget høj omkostningseffektivitet, kan det altså udelukke et projekt, der sikrer til en 100-års hændelse, alene fordi omkostningseffektiviteten for udvidelsen af projektet er lidt ringere, end for basis-projektet.

⁹³ Stemmeaftalen af 21. marts 2025

⁹⁴ Spildevandsbetalingslovens § 1, stk. 4, 5 og 10,

Endelig stilles der i forbindelse med godkendelse af sådanne projekter effektiviseringskrav, som indebærer, at et spildevandsforsyningsselskab, der indgår i et klimatilpasningsprojekt i de efterfølgende år, skal foretage besparelser på driften.

Hvis ikke disse økonomiske krav kan overholdes, kan spildevandsforsyningsselskabet ikke takstfinansiere hele projektet. Da er der imidlertid mulighed for, at projektet gennemføres med en kommune eller private parter, som kan afholde den del af omkostningen, som ligger udover, hvad spildevandsforsyningsselskabet selv kan afholde.

Spildevandsforsyningsselskabernes projekter vedrørende terrænnært grundvand forventes underlagt tilsvarende regler.

Reglerne giver mulighed for, at spildevandsforsyningsselskaberne kan spille en væsentlig rolle i udførelse og drift af klimatilpasningsprojekter på tværs af vandtyper, i hvert fald, hvis projektet kan gennemføres sammen med andre parter, der kan betale den del af projektets omkostninger, der ligger udover spildevandsselskabets godkendte serviceniveau m.v.

Som eksempel herpå kan nævnes sluseprojektet i Vejle,⁹⁵ der efter de tidligere gældende regler i bekendtgørelse om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- over overfladevand blev gennemført med finansiering via spildevandsbidragene, idet sluseanlægget udover at sikre imod oversvømmelse ved stormflod, også gav det lokale spildevandsselskab en omkostningseffektiv sikring af, at regnvand kan udledes i situationer med kombination af stormflod og ekstremregn m.v.

Inden for disse rammer, burde disse regler kunne anvendes til at gennemføre tværgående klimatilpasningsprojekter udført og drevet professionelt i spildevandsselskabernes regi. Det kan navnlig være en fordel, hvis alternativet er, at eksempelvis en grundejerforening eller et nystiftet kystbemyndelseslag med en bestyrelse uden sagkyndig indsigt skulle stå for samme projekt, jf. nedenfor under pkt. 9.2.

En praktisk forudsætning for sådanne fælles projekter er under alle omstændigheder, at der er kendskab og fortrolighed med reglerne og en god dialog mellem interessenterne. For spildevandsforsyningsselskaber kan sådanne projekter umiddelbart virke som en uønsket ekstraopgave, hvilket i sig selv kan være en barriere.

6.5 Skader fra regnvand

Forsikringsselskaber dækker på husforsikringspolicer som hovedregel skader som følge af skybrud. Der anses for at foreligge skybrud, hvis der er faldet enten 15 mm regn på 30 minutter eller 30 mm regn på et døgn (på nogen policer 40 mm på et døgn). DMI indsamler de nedbørsdata, der bearbejdes automatisk og indgår i Forsikring & Pensions portal, <https://forsikringsvejret.dk/>, som anvendes af forsikringsselskaberne til at afgøre, om der har været skybrud.

Kommer der tvister om skybruds-konstatering?

Disse nedbørsmængder forventes at forekomme hyppigere i fremtiden, hvilket i sig selv vil påvirke skadesudbetalingerne og dermed forventeligt forsikringspræmierne. Sådanne stigende skadesudbetalinger m.v. vil også forøge behovet for præcise og lokale realtidsmålinger, idet der ellers kan opstå tvister om, hvorvidt skybrudskriterierne er opfyldt i et konkret tilfælde.

⁹⁵ Miljøstyrelsen, Vejle Klimasikrer og skaber nyt byrum

Ikke-forsikrede koblede oversvømmelser

Hertil kommer, at kombinerede hændelser i form af f.eks. højtstående grundvand kombineret med kraftig regn ofte vil kunne føre til helt tilsvarende skader, selv om regnen ikke i sig selv opfylder skybrudskriterierne. Sådanne skader vil normalt ikke været dækket af en sædvanlig husforsikring. Visse selskaber tilbyder dog en "udvidet vand"-dækning, som dækker visse af sådanne skader.

Skaderne opstår som følge af, at den sædvanlige regnvandshåndtering ikke kan rumme de store mængder vand. I regnvandskloakerede områder er det spildevandforsyningsselskaberne, der har ansvaret for at sikre afledningen af regnvand i overensstemmelse med det fastsatte serviceniveau, som imidlertid normalt ligger noget lavere. Der vil derfor normalt ikke være noget ansvar for forsyningsselskabet i tilfælde af skybrud eller andre tilfælde af ekstrem regn.

I områder, hvor der ikke er regnvandskloakeret, er ejendomsejeren alene ansvarlig, men kan altså opnå forsikringsdækning ved skybrud.

7. TERRÆNNÆRT GRUNDVAND

7.1 Regulering om forebyggelse

Ejendomsejere har i dag selv ansvaret for at beskytte deres ejendom mod skader forårsaget af terrænnært grundvand, da der ikke er regulering, som giver f.eks. spildevandsforsyningsselskaberne eller kommunerne mulighed for at lave fælles løsninger.

Ejendomsejere kan inden for visse rammer etablere omfangsdræn om bygninger for at bortlede regnvand og grundvand fra bygningens fundament. Bortset fra terrænnært grundvand fra sådanne omfangsdræn, som med visse begrænsninger kan udledes til spildevandsforsyningsselskabets kloak, står grundejeren efter de nugældende regler alene med sine problemer med terrænnært grundvand.

Et lovforslag om terrænnært grundvand: *Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om vandforsyning, lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. og vandsektorloven* blev sendt i høring den 21. november 2024 med høringsfrist den 2. januar 2025.

Lovforslagets formål er *"at gøre kommunerne til myndighed for grundvandssænkende foranstaltninger i kloakerede områder med kollektiv håndtering af tag- og overfladevand (regnvand). Kommunerne skal således identificere områder, hvor terrænnært grundvand udgør et problem, og spildevandsforsyningsselskaberne skal efterfølgende foretage grundvandssænkende foranstaltninger i områderne, hvis det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt."*⁹⁶

Lovforslaget omfatter ændringer i Miljøbeskyttelsesloven, Vandforsyningsloven, Spildevandsbetalingsloven og Vandsektorloven og forventes at træde i kraft den 1. juli 2025.⁹⁷

Der er den 21. marts 2025 indgået stemmeaftale om lovforslaget, der således forventes vedtaget.

⁹⁶ Miljø- og Ligestillingsministeriets udkast til lovforslag om håndtering af terrænnært grundvand den 21. november 2014

⁹⁷ Miljø- og Ligestillingsministeriets udkast til lovforslag om håndtering af terrænnært grundvand den 21. november 2014

⁹⁷ Miljø- og Ligestillingsministeriets udkast til lovforslag om håndtering af terrænnært grundvand den 21. november 2014

Henlæggelsen af denne opgave til spildevandsselskaberne har været efterspurgt længe. Det kan således være umuligt for private grundejere i et større område med højtstående grundvand at bortlede vandet. Hertil kommer, at spildevandsforsyningsselskaberne selv oplever problemer med, at højtstående grundvand trænger ind i spildevandskloakkerne og forringer renseanlæggenes funktion, samt at spildevandsforsyningsselskaberne klart er nærmest til at håndtere opgaven på baggrund af deres erfaring og indsigt med vandhåndtering og det forhold, at det eksisterende kloakledningsnet i vidt omfang allerede ligger de steder, hvor grundvandssænkningen skal foretages.

Også grundvandsindsats kan begrænses af krav om omkostningseffektivitet

Som nævnt ovenfor under pkt. 6.4 er der imidlertid lagt op til, at spildevandsforsyningsselskabernes opgaver i forhold til terrænnært grundvand underlægges krav om omkostningseffektivitet og effektivisering svarende til hvad der gælder for øvrige klimatilpasningsprojekter.

Det kan måske begrænse den praktiske anvendelse af denne mulighed, hvis de økonomiske krav er – eller opleves at være – en barriere.

Det følger endvidere af lovforslaget, at spildevandsforsyningsselskabernes opgave med gennemførelse af grundvandssænkende foranstaltninger vedrørende terrænnært grundvand skal takstfinansieres over de almindelige spildevandstakster på samme måde som spildevandsselskabernes øvrige opgaver, jf. pkt. 6.3.⁹⁸

Som også nævnt i pkt. 6.3 kan det være problematisk, hvis væsentligt øgede udgifter til håndtering af terrænnært grundvand skal finansieres af takster, der opgøres efter vandforbrug og ikke efter behovet for grundvandssænkning.

Partierne bag aftalen om at inddrage terrænnært grundvand under forsyningsselskabernes opgaver er imidlertid opmærksom på problemstillingen og har aftalt, at der skal igangsættes et revisionsarbejde⁹⁹.

7.2 Skader fra terrænnært grundvand

Der tilbydes ikke forsikring for skader, der alene kan henføres til højtstående terrænnært grundvand. Der er ikke tale om en pludselig opstået skade, og der er viden om, hvilke områder der vil være særligt udsatte for højtstående grundvand, hvilket gør forsikringsdækning vanskeligere. Visse forsikringsselskaber tilbyder en "udvidet vand"-dækning, der omfatter visse skader, som indtræffer på grund af langvarig regn, eventuelt i kombination med højtstående grundvand/vandmætning af jorden.

Stormflodsordningen dækker ikke sådanne skader.

Skader fra indtrængende terrænnært grundvand må således som hovedregel bæres af ejendomsejeren.

8. SAMMENLIGNINGSOVERSIGT

Oversigten nedenfor giver et overblik over reguleringen af de enkelte vandtyper, herunder de gældende love, de involverede myndigheder og ansvarsfordelingen for forebyggende tiltag. Derudover belyses finansieringsstrukturen, herunder hvem der afholder de indledende omkostninger, og hvem der i sidste

⁹⁸ Miljø- og Ligestillingsministeriets udkast til lovforslag om håndtering af terrænnært grundvand den 21. november 2014

⁹⁹ Stemmeaftalen af 21. marts 2025

ende finansierer løsningerne. Endelig viser oversigten, hvordan skadesdækning håndteres, herunder om forsikringer eller stormflodsordningen dækker skaderne.

Oversigten omfatter seks hovedkategorier af vandrelaterede risici: højere havvandstand og erosion, stormflod, vandløb, skybrud, regnvand og terrænnært grundvand.

Oversigten indeholder kun de væsentligste myndigheder og den væsentligste lovgivning for de forebyggende klimatilpasningsprojekter og skader, som omtales i nærværende rapport.

Lovgivningen for hver af vandtyperne har hver sin historik og opbygning, og er kun i mindre grad koordineret og samlet.

Terrænnært grundvand forventes samlet som en opgave for forsyningsselskaberne med kommunerne som myndighed sammen med deres nuværende opgaver med hensyn til regnvand.

Klimatilpasningsprojekter til beskyttelse mod oversvømmelser fra vandløb og havet reguleres af to forskellige love, der dog indeholder en vis koordinering af myndighedstilladelserne og en ensartet tilgang til fastsættelse af vilkår om finansiering og bidrag fra de ejendomme, som bliver beskyttet. Finansiering og bidragsfastsættelse må dog ske parallelt efter de to love, og med to forskellige klageinstanser.

Figur 3. Overblik over regulering i forbindelse med skadesdækning og forebyggelse af oversvømmelser

Vandtyper	Højere hawandsstand og erosion	Stormflod	Vandløb	Skybrud	Regnvand	Terrænnært grundvand
Væsentlig regulering	Kystbeskyttelsesloven (Miljø- og Ligestillingsministeriet)	- Kystbeskyttelsesloven (Miljø- og Ligestillingsministeriet) - Naturskadeloven (Erhvervsministeriet)	- Vandløbsloven (Ministeriet for Grøn Trepert) - Naturskadeloven (Erhvervsministeriet)	- Spildevandsbetalingsloven (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet) - Vandsektorloven (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet) - Miljøbeskyttelsesloven (Miljø- og Ligestillingsministeriet)		
Kollektiv forebyggelse af skader						
Hvem kan tage initiativ?	- Staten - Kommuner - Grundejere	- Staten - Kommuner - Grundejere	- Kommuner - Grundejere	- Kommuner - Grundejere	- Kommuner - Spildevandsforsynings-selskaber	- Grundejere (Kommuner) (Spildevandsforsynings-selskaber)
Hvem skal godkende?	- Staten - Kommuner - Kystdirektoratet	- Staten - Kommuner - Kystdirektoratet	Kommuner	Kommuner	Kommuner	Kommuner
Hvem udfører?	- Staten - Kommuner - Kystbeskyttelseslag	- Staten - Kommuner - Kystbeskyttelseslag	- Kommuner - Pumpelag	- Grundejere - Kommuner - Spildevandsforsynings-selskaber	Spildevandsforsynings-selskaber	- Grundejere (Spildevandsforsynings-selskaber)
Hvem lægger ud?	- Staten - Grundejere med beskyttet fast ejendom - Kommuner - Kommunegaranterede lån	- Staten - Grundejere med beskyttet fast ejendom - Kommuner - Kommunegaranterede lån	- Kommuner - Grundejere - Pumpelag	- Grundejere - Kommuner - Spildevandsforsynings-selskaber	Spildevandsforsynings-selskaber	- Grundejere (Spildevandsforsynings-selskaber)
Hvem betaler endeligt?	- Staten - Kommuner - Grundejere med beskyttet fast ejendom - Statslig kystbeskyttelsespulje	- Staten - Kommuner - Grundejere med beskyttet fast ejendom - Statslig kystbeskyttelsespulje	- Kommuner - Grundejere	- Grundejere - Kommuner - Spildevandsforsynings-selskaber	Spildevandsforsynings-selskaber	- Grundejere (Spildevandsforsynings-selskaber)
Hvem kan der klages til?	Den myndighed, der har truffet afgørelsen. Klagen behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet	- Den myndighed, der har truffet afgørelsen. Klagen behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet (Kystbeskyttelsesloven) - Naturskaderådet (Naturskadeloven)	Den myndighed, der har truffet afgørelsen. Klagen behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet	- Vandsektortilsynet, men klagen behandles af Konkurrenceankenævnet (Vandsektorloven) - Den myndighed, der har truffet afgørelsen. Klagen behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet (Miljøbeskyttelsesloven) - Energiklagenævnet (Spildevandsbetalings-loven)		
Mulighed for dækning af skader						
Hvem har risikoen?	Grundejer	Dækket efter Naturskadeloven	- Dækket efter Naturskadeloven - Grundejer	Forsikringsdækket	- Grundejer - V/is mulighed for forsikringsdækning	- Grundejer - V/is mulighed for forsikringsdækning

Kilde: Schjødt

9. KOBLEDE HÆNDELSER

Som det fremgår af konklusionen i DMI's rapport, vil der forekomme hyppigere og voldsommere oversvømmelser fra alle fire typer vand - havet, vandløb, regn og grundvand - og de væsentligste skader forventes at udspringe fra koblede hændelser med flere vandtyper.

Nedenfor omtales to konkrete, praktisk forekommende tilfælde af klimatilpasning til forebyggelse af koblede hændelser. Det drejer sig dels om kombinationen af et vandløb, der løber ud i en stormflodsudsat kyst, og dels om kystbeskyttelsesprojekter, der også kan tilgodese spildevandsforsyningsselskaberne.

9.1 Stormflod og vandløb

Skader, der opstår som følge af oversvømmelser fra stormflod og vandløb, er, som nævnt, i et vist omfang dækket af Naturskadeloven, nemlig hvis oversvømmelsen er et resultat af en 20-års-hændelse, jf. ovenfor. I områder, hvor en stormflod kan stuve op i et vandløb, og der samtidig er stor vandtilførsel til vandløbet, vil virkningen af vandopstuvningen fra de to kilder blive akkumuleret. Det betyder, at to mindre hændelser tilsammen kan forårsage samme skader som en 20-års-hændelse. Hvis de imidlertid hver især ikke udgør en 20-års-hændelse, vil udgangspunktet være, at der ikke er dækning efter Naturskadeloven. I givet fald vil dækning af skader bero på, om forsikringsselskaberne tilbyder en særlig tillægsdækning for dette tilfælde.

Et kommunalt fællesprojekt efter Kystbeskyttelsesloven vil i sådanne tilfælde skulle tage højde for begge risici. Kystbeskyttelsesloven¹⁰⁰ og Vandløbsloven¹⁰¹ indeholder regler, der åbner mulighed for at ensrette og koordinere myndighedstilladelserne til projektet efter de to love, men indeholder derimod ikke hjemmel til at udarbejde en fælles bidragsfordeling.¹⁰²

Udgifter, der vedrører havvand, skal håndteres og bidragsfordeles efter Kystbeskyttelsesloven, og udgifter, der vedrører vandløbsvand, skal håndteres og bidragsfordeles efter Vandløbsloven.

Det må antages, at en foranstaltning, der er nødvendig for at sikre mod havvand, i sin helhed kan medtages og bidragsfordeles efter Kystbeskyttelsesloven, selv om den som en afledt effekt også beskytter de bidragspligtige ejendomme mod oversvømmelse fra vandløb. Ved opgørelsen af de pågældende ejendommers nytte, og dermed det bidrag der kan pålægges, kan kun beskyttelsen mod havvand medregnes. Hvis der ønskes fastsat et bidrag, der alene er baseret på den beskyttelse, der opnås mod oversvømmelse med vandløbsvand, må det ske efter Vandløbsloven.

Begge bidragsregler er baseret på nytteprincippet, og der ses ikke noget væsentligt problem ved at anvende de samme principper for de to bidragsfordelingsmodeller. Processerne frem mod kommunens beslutning - og klageinstanserne - er dog forskellige.

Parallele bidragsfordelingsprocesser og klageforløb

Det er muligt, at sådanne projekter kunne forenkles, hvis også bidragsfordelingsreglerne var ensrettet, så man kunne nøjes med én bidragsfordelingsmodel og én klageinstans. Det kunne tale for at harmonisere bidragsfordelingsreglerne i de to love.

En anden kobling opstår, hvis kystbeskyttelsen i sig selv øger risikoen for oversvømmelser fra vandløb, eksempelvis hvis der etableres en sluse ved et vandløbs udløb i havet. Det er i disse tilfælde vores

¹⁰⁰ Kystbeskyttelseslovens §§ 3a, stk. 2, og 3 b

¹⁰¹ Vandløbslovens § 70 b

¹⁰² De generelle bemærkninger i pkt. 3.2.5 i LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love

vurdering, at supplerende anlæg, som kan neutralisere risikoen, kan indeholdes og bidragsfordeles efter Kystbeskyttelsesloven. Det kunne være forhøjede bredder eller diger, der sikrer, at vandløbet kan rumme den fornødne mængde vandløbsvand, indtil slusen kan åbnes igen.

Der må også medregnes en vis fornuftig fremskrivning, så der ikke kun tages højde for den nuværende forventede opstuvning, men også den forventede fremtidige forøgelse af vandføringen i vandløbet, men altså kun i det omfang, opstuvningsrisikoen er opstået på grund af slusen.

Tilsvarende vil gælde for et dige, der sikrer mod stormflod, men forhindrer regnvand i at løbe på overfladen og ud i havet.

Hvis der udføres selvstændige tiltag for at forbedre vandløbsforholdene, må de imidlertid besluttes og bidragsfordeles separat, herunder med separate eventuelle klageforløb.

9.2 Stormflod og regnvand/terrænnært grundvand

Som nævnt ovenfor under pkt. 4.3.2 og pkt. 6.4, synes der at kunne være klimatilpasningsprojekter, som både kan håndteres efter Kystbeskyttelsesloven og efter Spildevandslovgivningen.

Efter Kystbeskyttelsesloven kan et spildevandsforsyningsselskab således være bidragspligtig som ejer af fast ejendom med anlæg til brug for håndtering og afledning af regnvand. I det omfang en kystbeskyttelsesforanstaltning beskytter eller indebærer en anden fordel for sådanne anlæg, kan der fastsættes et bidrag, som skal betales af spildevandsforsyningsselskabet. Det kunne eksempelvis være sådan, at kystbeskyttelsen via en sluse i havnen sikrer afledningsmulighed for spildevandsforsyningsselskabets regnvand i havnen i tilfælde med en kombination af store mængder af regnvand og stormflod. Det svarer til det nævnte eksempel om sluseprojekt i Vejle, blot sådan at spildevandsforsyningsselskabets interesse omsættes i et bidrag, som betales efter Kystbeskyttelsesloven.

Det er vores opfattelse, at en sådan fordel lovligt kan omsættes til et bidrag, hvis det kan godtgøres, at spildevandsforsyningsselskabet faktisk opnår en sådan fordel, eksempelvis fordi selskabet derved kan undgå at afholde udgifter til større kloaker m.v.

Som anført i pkt. 6.3 har spildevandsselskaberne visse muligheder for at forestå klimatilpasningsprojekter, der enten er fuldt finansieret af spildevandstaksterne, hvis de økonomiske krav for dette er opfyldt, eller med bidrag fra andre.

Der kan derfor være mulighed for, at spildevandsforsyningsselskabet i stedet udfører en sådan sluse som et klimatilpasningsprojekt med delvis takstfinansiering og delvis finansiering fra det kommunale fællesprojekt. Altså, så rollerne byttes om, og spildevandsforsyningsselskabet bliver bygherre og driftsansvarlig, mens et kystbeskyttelseslag via de øvrige bidragspligtige bidrag betaler en andel af anlægs- og driftsudgifterne til spildevandsforsyningsselskabet.

Det ville have den positive konsekvens, at anlæg og drift af slusen, kunne foretages i spildevandsforsyningsselskabets regi, med en høj grad af teknisk indsigt og professionel opfølgning og kontrol, mens kystbeskyttelseslaget da kunne nøjes med at stå for resten af kystbeskyttelsesprojektet, der eventuelt kunne tænkes at bestå af mindre komplicerede diger m.v.

Reglerne giver altså en vis fleksibilitet og mulighed for, at spildevandsforsyningsselskaberne kan påtage sig en rolle, navnlig i forhold til at sikre driftssikkerhed.

10. CASES FRA STORBRITANNIEN OG SVERIGE

10.1 Ny samlet lov i Storbritannien

Dansk lovgivning om forebyggelse mod oversvømmelser er fordelt på flere regelsæt. Det samme var gældende i Storbritannien indtil 2010, hvor en voldsom hændelse gjorde, at lovgivningen efter 2010 blev samlet i én lov: Flood and Water Management Act 2010 ("FWMA"). Baggrunden var en voldsom hændelse med oversvømmelser fra floder og havet, som viste, at de tidligere ukoordinerede regelsæt medførte, at de britiske myndigheder ikke kunne agere hensigtsmæssigt.

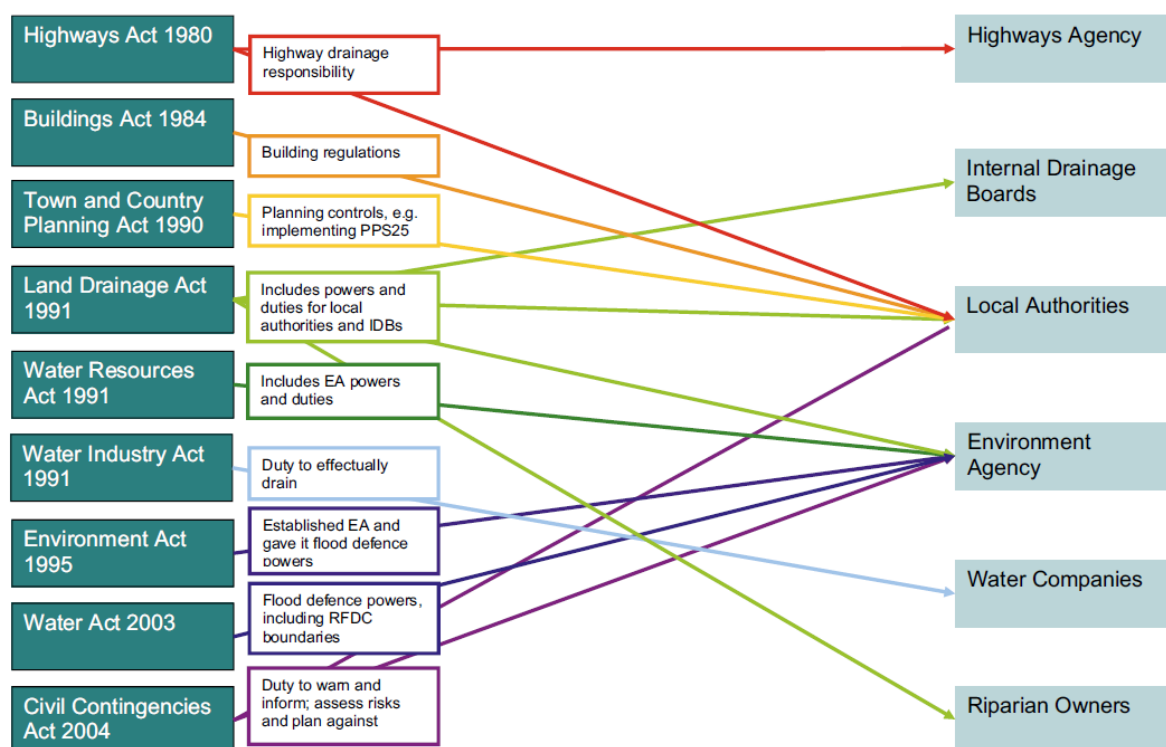
De danske regler synes ikke umiddelbart at være lige så ukoordinerede, som de tidligere britiske regler, men det kunne give anledning til overvejelser om, hvordan de danske regler vil fungere ved langt kraftigere hændelser end dem, vi har kendt hidtil, og ved koblede hændelser.

I 2007 blev Storbritannien ramt af de værste oversvømmelser i årtier, der oversvømmede over 49.000 boliger og 7.000 virksomheder samt forårsagede strukturelle skader på infrastrukturen.¹⁰³ Kaosset afslørede et langt dybere problem end selve vejret: Storbritanniens lovgivningssystem var ikke gearret til en effektiv håndtering af oversvømmelser. Ansvar for at håndtere denne risiko var spredt ud over flere love samt offentlige og private aktører, som ikke altid kommunikerede eller samarbejdede effektivt.

Før FWMA blev implementeret, var oversvømmelseshåndteringen i Storbritannien præget af et komplekst samspil mellem staten via Environmental Agency ("EA"), lokale myndigheder samt enkeltpersoner og private aktører, der ejede jord langs vandløb. Dette førte til ineffektive reaktioner i tilfælde af oversvømmelser, hvilket blev tydeligt under de voldsomme oversvømmelser i 2007. Som reaktion herpå blev Draft Flood and Water Management Bill introduceret i Parlamentet i 2009, og endeligt vedtaget i 2010. Denne lov konsoliderede og præciserede ansvaret for håndtering af oversvømmelses- og kysterosionsrisici.

Før FWMA blev Storbritanniens oversvømmelsesrisikostyring reguleret af en mosaik af love, der hver især dækkede forskellige aspekter. Land Drainage Act 1991, Water Resources Act 1991, Environment Act 1995, Water Act 2003 og flere andre love udgjorde den lovgivningsmæssige ramme for forskellige dele af risikostyringen, men ingen af dem gav et samlet overblik over ansvar, beføjelser og pligter i forhold til håndteringen af disse risici. Der var ingen klar opdeling af ansvar mellem staten, lokale myndigheder og private aktører. Resultatet var et forvirrende net af relaterede og overlappende lovbestemmelser fordelt på forskellige love. Dette blev fremhævet i Pitt Review 2008, hvor figuren nedenfor blev brugt til at underbygge konklusionen om, at manglen på en struktureret og helhedsorienteret tilgang gjorde det sværere at forberede sig på og reagere på katastrofen i 2007.

¹⁰³ Committee Report on the Draft Bill (2009)

Figur 4: Overblik over regulering ifm. oversvømmelse i Storbritannien

Kilde: Pitt Review (2008)

For eksempel var EA ansvarlig for oversvømmelseshåndtering relateret til floder, havet og reservoirer i henhold til beføjelser givet i Environment Act 1995, Water Resources Act 1991 og Land Drainage Act 1991, mens lokale myndigheder og interne drænråd administrerede overfladevand og drænsystemer i henhold til de pligter, der blev pålagt dem i Land Drainage Act 1991. Vandforsyningselskaber var generelt ansvarlige for kloaksystemer, men var ikke nødvendigvis forpligtede til at håndtere regnvand. Yderligere komplicerende forhold var, at anden lovgivning også spillede en rolle i forhold til, hvem der havde ansvaret for strategisk håndtering af oversvømmelsesrisici. For eksempel pålagde Civil Contingencies Act 2004 både EA og lokale myndigheder at advare offentligheden i tilfælde af oversvømmelsesnødsituationer. Der var et åbenlyst behov for at samle de forskellige parter forpligtelser i én lov for at skabe større klarhed i oversvømmelseslovgivningen.

I 2010 tog FWMA skridt til at skabe denne klarhed. FWMA opdelte EA's rolle i to dele: (1) en strategisk overblikfunktion, som omfattede pligten til at offentliggøre et resumé af og give vejledning om deres strategi for oversvømmelsesrisikostyring, og (2) en udførelsesfunktion, som omfattede håndtering af oversvømmelsesrisici fra hovedfloder og havet samt udsendelse af oversvømmelsesvarsler for enhver kilde til oversvømmelse.¹⁰⁴ FWMA præciserede også lokale myndigheders (1) rolle som lokal ledelse og (2) udførelsesfunktion ved at etablere begrebet Lead Local Flood Authorities, som har pligt til at "udvikle, vedligeholde og anvende en strategi" for at håndtere oversvømmelsesrisici fra almindelige vandløb i deres lokalområde.¹⁰⁵ Denne pligt omfatter krav om at kortlægge og analysere oversvømmelsesrisici for at forbedre den strategiske planlægning. Nye byggeprojekter blev pålagt at integrere bæredygtige drænløsninger for at gøre fremtidig infrastruktur mere modstandsdygtig over for ekstreme regnskyl.¹⁰⁶ Måske vigtigst af alt fastsætter FWMA, at EA's strategi skal være i overensstemmelse med både den nationale

¹⁰⁴ FWMA Part I, s.7(4)(5)

¹⁰⁵ FWMA Part I, s.9(1)(2)

¹⁰⁶ FWMA Schedule 3(7)(1)

og den lokale strategi for oversvømmelsesrisikostyring, mens vandforsyningsselskaber skal tage hensyn til lokale strategier, når de udøver en funktion inden for oversvømmelsesrisikostyring.¹⁰⁷

Endelig strukturerede FWMA Storbritanniens strategi for oversvømmelseshåndtering for at holde forskellige parter ansvarlige for klart definerede roller. Ved at konsolidere tidligere overlappende love i én samlet lov og lovmæssigt forpligte lokale myndigheder og private virksomheder til at handle i overensstemmelse med den nationale strategi fastsat af EA, har Storbritannien styrket sin modstandsdygtighed over for oversvømmelser.

Det har dog taget en del år at implementere, og i 2023 udestod fortsat implementering af visse tiltag vedrørende sikring af tilstrækkelige afledningsforhold i forbindelse med ny byudvikling.¹⁰⁸

Spørgsmålet er, om det er værd at overveje en tilsvarende reform i Danmark.

10.2 Tilbagetrækning i Sverige - Case: Axeltofta, Landskrona

Den 19. juni 2024 besluttede Landskrona kommune at afvikle Axeltofta kolonihaveområde. Sagen har været omtalt i den danske presse og har været nævnt som det første eksempel på en fraflytning af et oversvømmelsestruet område i Sverige.

Axeltofta kolonihaveområde havde længe ønsket at blive omdannet til et permanent boligområde, hvilket også var blevet tilskyndet af politikerne. De fleste lejere brugte allerede kolonihavehusene til helårsbeboelse. På baggrund af dette, iværksatte byplansudvalget (Stadsbyggnadsnämnden) på vegne af Landskrona Kommune en lokalplansundersøgelse for at vurdere muligheden for at omdanne området til et boligområde.¹⁰⁹

Lokalplansundersøgelsen¹¹⁰ konkluderede dog, at det ikke var muligt at omdanne kolonihaveområdet til et boligområde, da risikoen for oversvømmelse fra havet og Saxån var så stor, at det både økonomisk og juridisk ville være urealistisk. Undersøgelsen anbefalede i stedet, at området blev afviklet. Kommunalbestyrelsen vedtog herefter, at beboerne selv skulle stå for nedrivning og fjernelse af kolonihaverne. Som kompensation blev beboerne tilbudt et beløb, som de dog ikke mente var tilstrækkeligt til at dække udgifterne. Derudover blev der tilbudt kolonihaver andre steder som erstatning. Denne beslutning er i øjeblikket under anke.¹¹¹

Det må forventes, at der i fremtiden må træffes flere af den type valg: kan det betale sig at kystbeskytte, eller må området i stedet rømmes?

I de følgende afsnit gives en overordnet redegørelse for, hvem der har ansvar ved oversvømmelse, samt for det forebyggende arbejde i henhold til svensk ret.

10.2.1 Grundejerens ansvar

Ved oversvømmelser er det i første omgang grundejeren, der har ansvar for sin ejendom. I det omfang staten eller kommunen har et ansvar, kan dette reducere grundejerens ansvar.¹¹² Som det fremgår nedenfor, er statens og kommunernes ansvar dog relativt begrænset. I praksis betyder det, at ansvaret for skader som følge af oversvømmelser i vid udstrækning påhviler den enkelte grundejer. Grundejerens

¹⁰⁷ FWMA Part I, s.11(1)(3)

¹⁰⁸ Department for Environmental Food & Rural Affairs, The review for implementation of Schedule 3 to the FWMA

¹⁰⁹ News Øresund, Risiko for oversvømmelse forhindrer kolonihaveområde i Landskrona i at blive omdannet til boligområde

¹¹⁰ Lokalplansundersøgelse for Axeltofta kolonihaveområde af 2. april 2024

¹¹¹ News Øresund, Risiko for oversvømmelse forhindrer kolonihaveområde i Landskrona i at blive omdannet til boligområde

¹¹² SOU 2017:42 s. 167

udgifter til eventuelle skader kan til en vis grad overføres til forsikringsselskaberne. I sidste ende betyder det, at grundejere kollektivt betaler for skaderne via forsikringspræmierne.¹¹³

Dette er samlet set forhold, der minder om de danske forhold.

10.2.2 Statens ansvar

Ansvar for forebyggende arbejde

Sveriges landområder og kystvandsområder er inddelt i forskellige vanddistrikter.¹¹⁴ Myndigheden for samfundsbeskyttelse og beredskab ("MSB") skal for hvert vanddistrikt foretage en foreløbig vurdering af oversvømmelsesrisici.¹¹⁵ MSB skal udarbejde et kort for hvert område, hvor myndigheden vurderer, at der er eller kan forventes betydelige oversvømmelsesrisici.¹¹⁶ Hver länsstyrelse¹¹⁷ skal, på grundlag af de kort, MSB har udarbejdet, lave en plan for håndtering af oversvømmelsesrisici (risikohåndteringsplan).

I planen skal der fastsættes mål for håndtering af oversvømmelsesrisici. Ved fastsættelsen af målene skal länsstyrelsen især tage hensyn til muligheden for at mindske de negative konsekvenser af oversvømmelser for menneskers sundhed, miljøet, kulturarven og økonomisk aktivitet. Planen skal dække alle aspekter af håndteringen af oversvømmelsesrisici. Der skal lægges særlig vægt på forebyggende arbejde samt beskyttelse og beredskab, herunder oversvømmelsesprognoser og systemer for tidlig varsling.¹¹⁸

Udover MSB har Boverket til opgave at yde tilsynsvejledning, der skal støtte länsstyrelserne i deres tilsyn med kommunernes lokalplaner vedrørende risiko for oversvømmelse m.m.¹¹⁹

Staten påtager sig også et vist ansvar i det forebyggende arbejde ved at give kommuner mulighed for at søge statslige tilskud til forebyggende foranstaltninger mod naturkatastrofer.¹²⁰ Naturkatastrofer er ulykker, der skyldes naturfænomener såsom oversvømmelser m.m.¹²¹ Tilskud kan udgøre op til 60 % af udgiften til foranstaltningen samt andre støtteberettigede omkostninger.¹²²

Det lader således til, at der er lettere adgang til finansiering fra staten end tilfældet er i Danmark.

Ansvar for tiltag ved oversvømmelse

Staten har et begrænset ansvar i tilfælde af ulykker. Regeringen kan dog fastsætte regler eller i særlige tilfælde beslutte, at en länsstyrelse eller anden statslig myndighed kan overtage ansvaret for rednings-tjenesten i forbindelse med en ulykkeshændelse, hvis indsatsen er særligt omfattende, eller der er andre væsentlige grunde.¹²³

¹¹³ SOU 2017:42 s. 167

¹¹⁴ 5 kap. 13 § miljöbalken (1998:808)

¹¹⁵ 4 § förordningen (2009:956) om översvämningsrisker

¹¹⁶ 6 och 7 §§ förordningen om översvämningsrisker

¹¹⁷ Sverige har 21 län, og i hvert län findes en länsstyrelse, som er ansvarlig for den statslige forvaltning i länet. Länsstyrelserne arbejder på opdrag af riksdagen og regeringen inden for flere samfundsområder. Länsstyrelserne arbejder for, at nationale mål får gennemslag i länet og for at fremme länets udvikling.

¹¹⁸ 12 § förordningen om översvämningsrisker

¹¹⁹ 1 och 7 §§ förordningen (2022:208) med instruktion för Boverket och tillsynsvägledningen för naturolyckor

¹²⁰ Förordningen (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor

¹²¹ 2 § förordningen om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor

¹²² 7 § förordningen om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor

¹²³ 4 kap. 10 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Ved ulykkeshændelser forstås pludseligt opståede begivenheder, der har medført eller kan forventes at medføre skade. Dette omfatter hændelser, der skyldes naturfænomener, eller som sker uden menneskelig handling. Ulykkeshændelser inkluderer også hændelser, der skyldes menneskelig handling eller undladelse. Eksempler på ulykkeshændelser er oversvømmelser, brande, eksplosioner, jordskred, storme og udslip af skadelige stoffer.

Kravet om, at der skal være tale om en pludseligt opstået begivenhed, betyder, at langsomme og vedvarende fænomener, såsom sætninger i bygninger og jorderosion ikke regnes som ulykkeshændelser.¹²⁴

10.2.3 Kommuners ansvar

Plan- og byggeloven

Plan- og Byggeloven har til formål at regulere planlægning af arealer og vandområder samt byggeri med henblik på at fremme en samfundsudvikling, der sikrer lige og gode sociale levevilkår samt et godt og langsigtet bæredygtigt miljø – både for nutidens samfund og for kommende generationer – under hensyntagen til den enkelte borgers frihed.¹²⁵

Det er en kommunal opgave at planlægge anvendelsen af arealer og vandområder i overensstemmelse med Plan- og Byggeloven.¹²⁶ Ved planlægning samt ved behandling af byggesager og forhåndsbeskeder i henhold til Plan- og Byggeloven skal bebyggelse og bygningsværker placeres på arealer, der er egnede til formålet, blandt andet under hensyntagen til risikoen for ulykker og oversvømmelser.¹²⁷

Plan- og Byggeloven opdeler planlægningen i tre niveauer: regionsplan (gælder kun for Stockholm, Skåne og Halland), kommuneplan og lokalplan.¹²⁸ Nedenfor redegøres for de hensyn, der skal tages til oversvømmelsesrisici ved udarbejdelsen af kommuneplaner og lokalplaner.

Hver kommune skal have en ajourført kommuneplan, der dækker hele kommunen.¹²⁹ Kommuneplanen skal blandt andet indeholde kommunens vurdering af risikoen for skader på det byggede miljø som følge af klimarelaterede oversvømmelser, samt hvordan sådanne risici kan mindskes eller elimineres.¹³⁰

Når en kommune udarbejder et forslag til en kommuneplan, skal den forhandle med länsstyrelsen, den regionale myndighed samt berørte nabokommuner. Under denne proces skal länsstyrelsen arbejde for, at bebyggelse og bygningsværker ikke bliver placeret uhensigtsmæssigt i forhold til folkesundhed, sikkerhed eller risiko for ulykker, oversvømmelser eller erosion.¹³¹

I en lokalplan kan kommunen fastsætte beskyttelsesforanstaltninger mod blandt andet ulykker og oversvømmelser.¹³² På samme måde som ved kommuneplanlægningen skal länsstyrelsen sikre, at bebyggelse og bygningsværker ikke placeres uhensigtsmæssigt i lokalplanlægningen.¹³³ Under lokalplanens

¹²⁴ SOU 2017:42 s. 96 och prop. 1985/86:170 s. 62

¹²⁵ 1 kap. 1 § Plan- og Byggeloven

¹²⁶ 1 kap. 2 § Plan- og Byggeloven

¹²⁷ 2 kap. 5 § första stycket 5 Plan- og Byggeloven

¹²⁸ SOU 2017:42 s. 78

¹²⁹ 3 kap. 1 § Plan- og Byggeloven

¹³⁰ 3 kap. 5 § första stycket 4 Plan- og Byggeloven

¹³¹ 3 kap. 10 § första stycket 5 Plan- og Byggeloven

¹³² 4 kap. 12 § Plan- og Byggeloven

¹³³ 5 kap. 14 § Plan- og Byggeloven

offentliggørelsesfase skal länsstyrelsen afgive en udtalelse om planforslaget, hvis den vurderer, at planen kan føre til uhensigtsmæssig bebyggelse eller byggeri med hensyn til menneskers sundhed, sikkerhed eller risiko for ulykker, oversvømmelser eller erosion.¹³⁴

Länsstyrelsen har ret til at gennemgå kommunens beslutninger om at vedtage, ændre eller ophæve en lokalplan, hvis beslutningen potentielt kan føre til uhensigtsmæssig bebyggelse eller byggeri af hensyn til folkesundhed, sikkerhed eller risiko for ulykker, oversvømmelser eller erosion. I sådanne tilfælde kan länsstyrelsen ophæve kommunens beslutning.¹³⁵

Kommunen har mulighed for at benytte offentlige områder inden for kommunen til forebyggende foranstaltninger mod oversvømmelser.¹³⁶ Offentlige områder er defineret i lokalplanen som områder til fælles formål, såsom veje, parker eller torve.¹³⁷ Kommunen er ansvarlig for at anlægge og vedligeholde de offentlige områder, hvor den er hovedansvarlig, og sikre, at de er tilgængelige for offentligheden. Kommunen kan desuden beslutte at fordele udgifterne til etablering og vedligeholdelse af de offentlige områder blandt ejere af ejendomme i området.¹³⁸ Kommunen kan også ekspropriere arealer, der ifølge lokalplanen skal anvendes til offentlige områder, hvor kommunen er hovedansvarlig.¹³⁹ Formålet med et offentligt område skal være at opfylde et fælles behov, hvilket for eksempel kan inkludere klimatilpasningstiltag.¹⁴⁰

Ekspropriationsloven

Der findes også anden lovgivning, der giver staten og kommunen mulighed for at få adgang til privat ejendom, hvis det er nødvendigt, for eksempel for at opføre beskyttelsesforanstaltninger. Et eksempel er, at kommunen ifølge ekspropriationsloven kan ansøge om ekspropriation af jord. Beslutningen træffes af regeringen eller den myndighed, som regeringen har udpeget til at behandle ansøgningen.¹⁴¹

En forudsætning for ekspropriation i tæt bebyggede områder er, at det kan forventes, at grunden inden for en overskuelig tid vil blive berørt af en bygge- eller anlægsforanstaltning, der er af væsentlig betydning fra et samfundsmæssigt perspektiv. Ekspropriation kan også finde sted, hvis det er nødvendigt for at fremme en hensigtsmæssig byplanlægning eller af en anden tilsvarende årsag, hvor det er vigtigt, at kommunen får rådighed over jorden.¹⁴²

Med overskuelig tid menes som retningslinje 10–20 år.¹⁴³ Som en del af vurderingen af en ekspropriationsansøgning skal det fastslås, om ekspropriationen er nødvendig.¹⁴⁴ Hvis der allerede foreligger en gyldig tilladelse til ekspropriation i henhold til plan- og byggeloven, bør ekspropriation ikke anses for nødvendig. Derudover skal det vurderes, om ulemperne ved ekspropriationen fra et samfundsmæssigt og individuelt perspektiv overstiger de fordele, der kan opnås ved den.¹⁴⁵

¹³⁴ 5 kap. 22 § Plan- og Byggeloven

¹³⁵ 11 kap. 10 og 11 §§ Plan- og Byggeloven

¹³⁶ SOU 2017:42 s. 157

¹³⁷ 1 kap. 4 § Plan- og Byggeloven

¹³⁸ 6 kap. 18 og 24 §§ Plan- og Byggeloven

¹³⁹ 6 kap. 13 § Plan- og Byggeloven

¹⁴⁰ SOU 2017:42 s. 157

¹⁴¹ 3 kap. 1 § expropriationslagen

¹⁴² 2 kap. 1 § expropriationslagen

¹⁴³ Prop. 1971:122 s. 159

¹⁴⁴ Kommentar till 2 kap. 1 § expropriationslagen i Dahlsjö, Anders, Hermansson, Magnus och Sjödin, Eije, Expropriationslagen En kommentar

¹⁴⁵ SOU 2017:42 s 162

Der findes også andre muligheder i den gældende lovgivning, som gør det muligt for kommunen eller andre aktører at få adgang til jord med henblik på at iværksætte beskyttelsesforanstaltninger. For eksempel kan en ejendom anvendes til et bestemt formål gennem servitut, aftaleservitut eller tvangsservitut.¹⁴⁶

Loven om almene vandtjenester

Kommunen har også et vist ansvar for håndtering af overfladevand. Overfladevand betegner vand, der løber eller samler sig på en overflade, hvor der ikke permanent findes vand. Begrebet anvendes primært om regnvand i tæt bebyggede områder eller i tilknytning til byggeri.¹⁴⁷

Ved behov er kommunen forpligtet til at sørge for en ordning til håndtering af overfladevand gennem et offentligt vand- og spildevandsanlæg og opretholde denne løsning, så længe behovet eksisterer.¹⁴⁸ Kommunens forpligtelser gælder både for ny og eksisterende bebyggelse.

Et offentligt vand- og spildevandsanlæg skal have tilstrækkelig kapacitet til at bortlede overfladevandet fra området.¹⁴⁹ Hvis anlægget ikke opfylder disse krav, er vandforsyningsgesellschaften erstatningspligtigt for oversvømmelseskader, der skyldes anlægget.¹⁵⁰

Mulighed for at opkræve omkostninger for forebyggende foranstaltninger

Kommuner kan opkræve gebyrer for de tjenester og goder, de stiller til rådighed.¹⁵¹ For tjenester eller goder, som de er forpligtet til at stille til rådighed, må gebyrer dog kun opkræves, hvis det er fastsat ved lov eller anden forskrift.¹⁵² Når de forebyggende foranstaltninger ikke er omfattet af kommunens forpligtelser, bør der derfor være en vis mulighed for at opkræve gebyrer fra grundejere.

Skadeserstatningsloven

Fejll placering af nye bygninger kan gøre kommunen erstatningsansvarlig ved oversvømmelse. Ansvar påhviler kommunen, da planlægning er myndighedsudøvelse, og kommunen skal erstatte personska-der, tingskader eller økonomisk tab, der forårsages af fejl eller forsømmelse ved myndighedsudøvelsen.¹⁵³

Ansvar for indsatser ved oversvømmelse

Ved ulykker eller overhængende fare for ulykker er det kommunens ansvar at sørge for redningstjeneste.¹⁵⁴ En forudsætning er, at det er nødvendigt med hensyn til blandt andet behovet for hurtigt indgreb og den truede interesses vægt.¹⁵⁵ Dette ansvar betyder, at kommunerne ved eksempelvis pludselige oversvømmelser af en vis størrelse har pligt til at handle med redningsforanstaltninger i det omfang, det er muligt. Ansvaret indebærer at forhindre eller begrænse skader, men ikke at erstatte ødelagt ejendom.

¹⁵⁶ I stedet vil disse omkostninger normalt blive pålagt grundejeren, medmindre ansvar kan pålægges kommunen for fejlagtig placering af bygning i henhold til detailplanen.

¹⁴⁶ 14 kap. jordabalken (1970:994), 1 kap. 1 och 2 §§ expropriationslagen och fastighetsbildningslagen (1970:988)

¹⁴⁷ SOU 2017:42 s. 174–175

¹⁴⁸ 6 och 13 §§ lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

¹⁴⁹ 13 § lagen om allmänna vattentjänster

¹⁵⁰ 45 och 48 §§ lagen om allmänna vattentjänster

¹⁵¹ 2 kap. 5 § kommunallagen

¹⁵² 2 kap. 5 § kommunallagen

¹⁵³ 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207)

¹⁵⁴ 1 kap. 1 och 2 §§ och 3 kap. 7 § lagen om skydd mot olyckor

¹⁵⁵ 1 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor

¹⁵⁶ 1 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor och SOU 2017:42 s. 17

Den svenske regulering minder således på flere punkter om den danske, men det bemærkes særligt, at kommunerne synes at have større og mere generelle forpligtelser til at sikre grundejerne mod oversvømmelser.

11. AFSLUTNING

Denne rapport har beskrevet reguleringen af oversvømmelser og erosion forårsaget af vand i forhold til skadesrisici og forebyggelsesmuligheder. Reglerne er spredt på flere love og mellem flere myndigheder, hvilket kan give udfordringer med tilstrækkelig koordination, efterhånden som der forventes at opstå større og hyppigere koblede oversvømmelseshændelser.

Der er gennem rapporten peget på en række konkrete dilemmaer og forhold i lovgivningen, som under alle omstændigheder bør undersøges nærmere og eventuelt håndteres.

Vandløbslovens og Kystbeskyttelseslovens regler bør overvejes koordineret i højere grad, så klimatilpasning i forhold til vandløb og havvand kan foregå samlet.

Det bør overvejes, om de økonomiske krav for spildevandsforsyningsselskaberne kan være så restriktive, at muligheden for at få udført klimatilpasning i spildevandsforsyningsselskabernes regi ikke udnyttes optimalt. Der skal samtidig være tilstrækkelig fleksibilitet til at koordinere med andre typer behov for klimatilpasning i lyset af den øgede risiko for kombinerede hændelser med oversvømmelser fra flere sider.

De regler, der påvirker kommunernes muligheder for at finansiere, låne og opnå momsfradrag i forbindelse med kystbeskyttelsesprojekter bør gennemgås, så de ikke forhindrer en hensigtsmæssig organisering af projekterne.

Der kan for den praktiske gennemførelse konstateres barrierer, der dels følger af lovgivningen, men også følger af den praktiske og tekniske kompleksitet.

Der er under alle omstændigheder brug for, at der arbejdes med og udvikles proces-, organiserings- og finansieringsmodeller, som muliggør helhedstænkning for det fysiske vandopland, og som kan videreudvikles og genbruges og dermed skabe tryghed for beslutningstagere og dem, der får ansvaret for at etablere, finansiere og vedligeholde de klimatilpasningsløsninger, der skal imødegå de voldsomme skader, vi ellers vil opleve i de kommende årtier.

12. KILDELISTE

Lovbekendtgørelser

Lovbekendtgørelse nr. 245 af 28. februar 2025 om kystbeskyttelse m.v. ("Kystbeskyttelsesloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/245> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 187 af 19. februar 2025 om betalingsregler for spildevandsforsyningselskaber m.v. ("Spildevandsbetalingsloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/187> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 om miljøbeskyttelse ("Miljøbeskyttelsesloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1093> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse ("Naturbeskyttelsesloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/927> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/572> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v. ("Vejloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/435> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse af 18. januar 2024 om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer ("Oversvømmelsesloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/72> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 1184 af 15. august 2022 om visse naturskader ("Naturskadeloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/1184> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 1693 af 16. august 2021 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold ("Vandsektorloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/265> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb ("Vandløbsloven"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/1217> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lov nr. 497 af 7. juni 2006 om konkurrencemæssig ligestilling mellem kommuners og regioners egenproduktion og køb af ydelser hos eksterne leverandører i relation til udgifter til merværdiafgift m.v. samt om Momsfondet, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2006/497> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 108 af 5. marts 1988 om kystbeskyttelse, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1988/108> (sidst besøgt 7. april 2025)

Lovbekendtgørelse nr. 63 af 28. juni 1973 om ændring af lov om diger til beskyttelse mod oversvømmelser fra havet

Flood and Water Management Act 2010 ("FWMA")

Civil Contingencies Act 2004

Water Act 2003

Environment Act 1995

Land Drainage Act 1991

Water Resources Act 1991

Water Industry Act 1991

Kommunallagen (2017:725)

Plan- og Byggeloven (2010:900)

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Miljöbalken (1998:808)

Expropriationslagen (1972:719)

Skadeståndslagen (1972:207)

Fastighetsbildningslagen (1970:988)

Jordabalken (1970:994)

Bekendtgørelser

Bekendtgørelse nr. 1484 af 5. december 2024 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v. ("Lånebekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1484> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 1408 af 5. december 2024 om spildevandsforsyningsselskabers omkostninger til klimatilpasning i forhold til tag- og overfladevand og omkostninger til projekter uden for selskabernes egne spildevandsanlæg og med andre parter i øvrigt ("Omkostningsbekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1408> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 1431 af 5. december 2024 om økonomiske rammer for vandselskaber ("ØR-bekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1431> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 1167 af 11. november 2024 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1167> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 532 af 27. maj 2024 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 ("Spildevandsbekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/532> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 2276 af 29. december 2020 om fastsættelse af serviceniveau m.v. for håndtering af tag- og overfladevand ("Serviceniveaubekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ita/2020/2276> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 654 af 19. maj 2020 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet ("Habitatbekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ita/2020/654> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 894 af 21. juni 2016 om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet ("Vurdering- og risikostyringsbekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ita/2016/894> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bekendtgørelse nr. 89 af 30. januar 2013 om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand ("Medfinansieringsbekendtgørelsen"), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ita/2013/89> (sidst besøgt 7. april 2025)

Förordningen (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor.

Förordningen (2022:208) med instruktion för Boverket och tillsynsvägledningen för naturolyckor

Förordningen (2009:956) om översvämningsrisker

Cirkulære

Cirkulære 1985-02-26 nr. 21 om vandløbsloven, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/1985/21> (sidst besøgt 7. april 2025)

Betænkninger

SOU 2017:42 *En översyn av miljöbalkens regler om åtgärder mot miljöskador*

EU-Direktiver

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/60/EF af 23. oktober 2007 om vurdering og styring af risikoen for oversvømmelser ("Oversvømmelsesdirektivet"), tilgængelig på <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj?locale=da> (sidst besøgt 7. april 2025)

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, tilgængelig på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/ALL/?uri=CELEX:32000L0060> (sidst besøgt 7. april 2025)

Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009, om beskyttelse af vilde fugle ("EU's naturbeskyttelsesdirektiver") tilgængelige på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/ALL/?uri=celex:31992L0043> og <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

Lovforslag

LFF nr. 187 af 15. marts 2018 - Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt

og vildtforvaltning og forskellige andre love, tilgængelig på <file:///C:/Users/Elisabeth.kjar/Downloads/201713L00187.pdf> (sidst besøgt 7. april 2025)

LFF nr. 78 af 10. november 2016 – Forslag til lov om ændring af lov om kystbeskyttelse (Forenkling af kommunernes sagsbehandling m.v.), tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201612L00078> (sidst besøgt 7. april 2025)

LFF nr. 37 af 28. oktober 1987 - Forslag til Lov om kystbeskyttelse, tilgængelig på https://www.folketingstidende.dk/samling/19871/lovforslag/L37/19871_L37_som_fremsat.pdf (sidst besøgt 9. april 2025)

Proposition 1985/86:170 om ændring af expropriationslagen

Proposition 1971:122 om allmänna vattentjänster

Draft Flood and Water Management Bill 2009

Litteratur

Dahlsjö, Anders, Hermansson, Magnus och Sjödin, Eije, Expropriationslagen En kommentar, 27. oktober 2010

Vejledninger

Miljøstyrelsen, Kommune med kystansvar, Modul 1, Forvaltning af kystbeskyttelsesloven, opdateret maj 2021, tilgængelig på https://edit.mst.dk/media/55hpwv1a/kommune_med_kystansvar_modul_1_doede_links_rettet_juni_2024_lowres.pdf (sidst besøgt 7. april 2025)

Kystdirektoratets Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering af vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger 2019, tilgængelig på <https://edit.mst.dk/media/4xdjlp/vejledning-til-bidragsfordeling-inkl-bilag-a-og-b-ligger-paa-kdi-hjemmeside-og-ipaper-tilpasset-case-7-links-rettet.pdf> (sidst besøgt 7. april 2025)

Miljøministeriets Vejledning om fravigelsesprocessen ved vurdering af kystbeskyttelsesprojekters påvirkninger af Natura 2000-områder og bilag IV-arter 2021, tilgængelig på <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/2019/1410> (sidst besøgt 7. april 2025)

Rapporter

House of Commons Environment, Food and Rural Affairs Committee, The Draft Flood and Water Management Bill, Sixth Report of Session 2008–09, Volume I, 16. september 2009, tilgængelig på <https://publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmenvfru/555/555i.pdf>, sidst besøgt (9. april 2025) Sir Michael Pitt, Floods Review: Independent Chair's opening letter, 25. juni 2008, tilgængelig på <https://www.jesip.org.uk/wp-content/uploads/2022/03/Pitt-Review-UK-Floods.pdf> (sidst besøgt 9. april 2025)

Lundgrens, Notat om organiserings- og finansieringsmodeller for projekter til forebyggelse af stormflod og havvandsstigninger, 2017, tilgængelig på <https://realdania.dk/publikationer/faglige-publikationer/notat-om-organisations-og-finansieringsmodeller-havvand> (sidst besøgt 7. april 2025)

WSP, Smith Innovation, Teknologisk Institut og Lundgrens i samarbejde med flere, Terrænnært grundvand i danske byer – Eksempelsamling – problemer, årsager og løsninger?, 2021, tilgængelig

på <https://realdania.dk/publikationer/faglige-publikationer/terraennaert-grundvand-i-danske-byer> (sidst besøgt 7. april 2025)

Anker, Helle Tegner; Nymann, Peter, Lovgivningsmæssige rammer og barrierer for alternative bidragsmodeller vedrørende klimatilpasning, 2021, tilgængelig på https://curis.ku.dk/ws/portalfiles/portal/281599054/IFRO_Rapport_301.pdf (sidst besøgt 9. april 2025)

Høringer

Miljø- og Ligestillingsministeriets udkast til lovforslag om håndtering af terrænnært grundvand den 21. november 2024, tilgængelig på <https://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/fa6138b1-3801-4df5-89d5-b4e3b823d113/Lovforslag%20om%20terr%C3%A6nn%C3%A6rt%20grundvand.pdf> (sidst besøgt 7. april 2025)

Bindende svar

Skatterådets bindende svar af 23. marts 2021 (SKM2021.171.SR), tilgængelig på <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2303285&lang=da> (sidst besøgt 7. april 2025)

Skatterådets bindende svar af 15. juli 2008 (SKM2008.663.SR, tilgængelig på <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1777932&lang=da> (sidst besøgt 7. april 2025)

Stemmeaftaler

Stemmeaftalen af 21. marts 2025, tilgængelig på https://mim.dk/media/oarfigkr/endelig-til-offentliggørelse_stemmeaftale-om-haandtering-af-terraennaert-grundvand.pdf (sidst besøgt 7. april 2025)

Lokalplansundersøgelse

Lokalplansundersøgelse for Axeltofta koloniområde af 2. april 2024, tilgængelig på https://cms.landskrona.se/wp-content/uploads/2024/11/4-planutredning_axeltofta-koloniomrade_2024-04-02.pdf (sidst besøgt 7. april 2025)

Internettet

Miljøstyrelsen, Vejle Klimasikrer og skaber nyt byrum, tilgængelig på <https://klimatilpasning.dk/kommuner-og-forsyning/loesninger/eksempler-paa-klimatilpasning/region-syddanmark/vejle-klimasikrer-og-skaber-nyt-byrum> (sidst besøgt 23. marts 2025)

Miljøstyrelsen, Ansvar og lovgivning, tilgængelig på <https://klimatilpasning.dk/borger/ansvar-og-lovgivning> (sidst besøgt 11. marts 2025)

Miljøstyrelsen, Klimatilpasning i spildevandsforsyningsselskaberne, tilgængelig på <https://klimatilpasning.dk/kommuner-og-forsyning/proces-og-vejledning/klimatilpasning-i-spildevandsforsyningsselskaberne> (sidst besøgt 11. marts 2025)

Miljøstyrelsen, Spildevandshåndtering, tilgængelig på <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/spildevand/spildevandshaandtering#Ansvarsfordelingspildevand> (sidst besøgt 11. marts 2025)

News Øresund, Risiko for oversvømmelse forhindrer kolonihaveområde i Landskrona i at blive omdannet til boligområde, tilgængelig på: <https://newsøresund.dk/risiko-for-oversvoemmelse-forhindrer-kolonihaveomraade-i-landskrona-i-at-blive-omdannet-til-boligomraade/> (sidst besøgt 28. marts 2025)